

Ο ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΠΑΤΗΡΗΤΗΣ

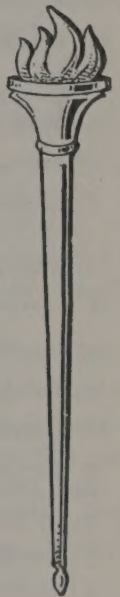
ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

THE ORTHODOX OBSERVER

ΤΟΜΟΣ
Γ' ΜΟΣ

ΑΡΙΘΜ
59

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΧΟΡΩΔΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ SOUTHBRIDGE, MASS.

ΠΡΟΝΟΙΑ-ΤΗΣ-ΕΛΛΗΝ

Α

Ω

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ-ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Published Bi-weekly by the Greek Archdiocese
Publications Association
Publication Office:
240 West 23rd Street, New York, N. Y.
Editorial and Advertising Offices:
Greek Archdiocese, 25-19 30th Drive, Astoria, N. Y.
Tel. AStoria 8-1653

Yearly Subscriptions:
United States and Canada \$2.00—Foreign \$2.50
Ten Cents a Copy
Vol. III. No. 59 — May 16, 1937
Entered as second class matter Nov. 21, 1934, at the post
office at New York, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΓΑΜΩΝ

Όνοματεπώνυμον νυμφευθέντων

Κοινότης

Τελέσας τὸν Γάμον Ἱερεὺς

Φεβ. 21	Μενέλαος Κρητικός	Εὐτέρπη Θωμά	Gary, Ind.	Ἀρχιμ. Εἰρηναῖος Κασσιμάτης
» 21	Παναγιώτης Χαρίτου	Μελ. Σιτογεωργοπούλου	Gary, Ind.	Ἀρχιμ. Εἰρηναῖος Κασσιμάτης
Μαρτ. 6	Ἀντώνιος Χερουβῆς	Χρυσούλα Παλαισθεοδώρα	Brooklyn, N. Y.	Αἰδ. Δημήτριος Βιτσέντζος
» 7	Ἀνδρέας Ταδλάς	Μαρία Σταματοπούλου	Cleveland, Ohio	Ἀρχιμ. Χρυσόγ. Λαυριώτης
» 14	Βασίλειος Παπαδάκης	Ὀλγα Μαργαζουδάκη	New York City	Ἀρχιμ. Δωρ. Μπουραζάνης
» 14	Κωνστ. Μήτσος	Πολυτίμη Βαμβοκίδου	Brooklyn, N. Y.	Αἰδ. Δημήτριος Βιτσέντζος
» 14	Εὐστορ. Βιτσιλάνης	Laura Hersh	Brooklyn, N. Y.	Αἰδ. Δημήτριος Βιτσέντζος
» 27	Peter Abraham Trod	Παναγιώτα Σαραντεπούλου	Peabody, Mass.	Αἰδ. Γεώργ. Οἰκονομίδης
» 31	Μιχαὴλ Τσαβάρης	Sylvia Polak	Los Angeles, Cal.	Ἀρχιμ. Γερμ. Παπαπαναγιώτου
Ἀπρ. 4	Δημήτριος Ἀγγελᾶκος	Αἰκατερ. Παπαδάκη	Orange, N. J.	Αἰδ. Θεόδωρος Ἀναγνωστιάδης
» 8	Ἀναστάσιος Πολίτης	Πηνελόπη Ἀντωνοπούλου (Τὸ γένος Ν. Τοικάρη)	New Haven, Conn.	Αἰδ. Εὐάγγελος Τριανταφυλλίδης
» 10	Νικόλαος Μόρφος	Ἀγγελ. Βασιλακοπούλου	Bronx, N. Y.	Αἰδ. Καλ. Χατζηλάμπρου
» 11	Ἀντώνιος Ἰω. Δεσίλα	Ἀναστασία Ἀντ. Βούλτσου	New York City	Αἰδ. Βασ. Παπανίκας
» 11	Βασίλειος Κόντος	Πιπύνα Κανταρτζή	Brooklyn, N. Y.	Αἰδ. Βασίλ. Μιχαλόπουλος
» 11	Γεώργιος Ραπτούλης	Εἰρήνη Ἀργύρη	Astoria, L. I.	Ἀρχιμ. Γερμανὸς Πολυζωίδης
» 18	Γεώργιος Ζαχαράκης	Αἰκ. Δημητράκοπούλου	Astoria, L. I., N. Y.	Ἀρχιμ. Γερμ. Πολυζωίδης
» 22	Robert Foley	Ἀρτεμῖς Σπυροπούλου	Brooklyn, N. Y.	Αἰδ. Δημήτριος Βιτσέντζος
Μαῖου 2	Ἡλίας Β. Καλαμαράς	Πολυτίμη Κ. Σπύρισον	Chicago, Ill.	Ἀρχιμ. Γαβριὴλ Ματθόπουλος
» 2	Κωνστ. Εὐ. Καρανάσος	Ὀλυμπία Ἰω. Τίκα	New York City	Ἀρχιμ. Δωρόθεος Μπουραζάνης
» 3	Παῦλος Νικήτα Παυλῆ	Μαρία Βασ. Πούλου	Tarpon Springs, Fla.	Αἰδ. Θεόφιλος Καραφίλης
» 3	Δημήτριος Ἰ. Ἡλιόπουλος	Διαμάντω Ἰ. Κόντου	Denver, Colo.	Ἀρχιμ. Ἡσαΐας Πισσόπουλος
» 6	Ἀνδρέας Τσέρης	Ζαχάρω Β. Πετροπαυλῆ	New York City	Ἀρχιμ. Δωρόθεος Μπουραζάνης
» 6	Θεόδωρος Κ. Καλογερόπουλος	Φωτεινὴ Πανούση (Τὸ γένος Ἀνδρ. Γιάνναρη)	Somerville, Mass.	Αἰδ. Ἰωάννης Ἱεροθέου
» 9	Σωκράτης Α. Λυώσης	Ἀδελφάντια Κ. Λυξουριώτη	Astoria, L. I., N. Y.	Ἀρχιμ. Γερμανὸς Πολυζωίδης

Παρακαλοῦνται ὅσοι ἐτέλεσαν τοὺς γάμους αὐτῶν κατὰ τὰς τελευταίας ἐβδομάδας καὶ δὲν βλέπουν
τὸ ὄνομά των εἰς τοὺς πίνακας τούτους, νὰ εἰδοποιήσουν τὸ Γραφεῖον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, διὰ τὴν
ἐπανόρθωσιν τῆς τοιαύτης παραλείψεως.

Ο ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ, ΠΡΟΝΟΙΑ ΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ, 25-19 30th Drive, Astoria, L. I. N. Y.

ΤΟΜΟΣ Γ'. Ἀριθ. 59.

Διευθυντής: Ἀρχιμ. ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ ΚΑΒΑΔΑΣ

16 ΜΑΪΟΥ 1937

ΖΗΘΙ ΒΑΣΙΛΕΥ!

Απ' ἄκρου ἕως ἄκρου τῆς ἐλληνίδος γῆς κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς ἡχεῖ μυριόστομος ἡ εὐχὴ τῆς ἐλληνικῆς ψυχῆς πρὸς τὸν ἄνακτα αὐτῆς: «Ζήθι Βασιλεῦ!» Εἶνε ἡ ἑορτὴ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου καὶ ὀνομαστικὴ ἑορτὴ τοῦ Βασιλέως Γεωργίου τοῦ Β'.

Ἡ συμβολικὴ παράδοσις, ὅτι ὁ Ἅγιος Γεώργιος ἐφόνευσεν τὸν δράκοντα καὶ ἠλευθέρωσε τὴν παρθένον βασιλοπούλαν, ἣτις ἐπρόκειτο νὰ καταφαγωθῇ ὑπ' αὐτοῦ, ἔχει τὴν ἔμπρακτον ἐφαρμογὴν τῆς πληρεστάτης εἰς τὸ πρόσωπον καὶ τὸ ἔργον τοῦ καθημένου εἰς τὸν ἐλληνικὸν Βασιλικὸν θρόνον Γεωργίου τοῦ Β'.

Ὁ δράκων πολιτικῆς ἀσταθείας, κοινωνικῆς ἀδικίας, φάσματος στρατιωτικῆς ἀπειθαρχίας, διαστροφῆς τῶν ὑψηλῶν ἰδανικῶν τοῦ λαοῦ, διαφθορᾶς τῆς πατριωτικῆς αἰσθητικότητος, τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως καὶ τῆς ἠθικῆς διανοητικότητος τῆς νέας γενεᾶς, ἀποκλίσεως τῆς κατευθύνσεως τῆς ἐπιστήμης πρὸς λιμένας ξένους τοῦ προορισμοῦ αὐτῆς, καὶ ἄλλων σχετικῶν κινδύνων καὶ τῆς ἐκ τούτων μαστιζούσης τὴν χώραν κακοδαιμονίας, ἀπογοητεύσεως καὶ ἀπαισιοδοξίας, ἦτο ἔτοιμος νὰ καταφάγῃ τὴν παρθένον ἐλληνικὴν ψυχὴν, ἡ ὁποία εἶχε προσδεθῇ εἰς τὸν θράχον τῆς ἀδρανείας διὰ νὰ ἱκανοποιήσῃ τὸν δράκοντα μὲ τὴν ζωὴν αὐτῆς καὶ τὴν ὑπαρξίν της.

Καὶ μίαν ἡμέραν πρὸ δύο περίπου ἐτῶν ἐπεφάνη μετὰ τὸν τρομακτικὸν δράκοντα καὶ τῆς παρθένου ἐθνικῆς ψυχῆς ὁ Γεώργιος Β' ἔφιππος ἐπὶ τοῦ λευκοχρώμου ἵππου τῆς θελήσεως, ἀποφασιστικότητος, καὶ αὐταπαρνήσεως καί, μὲ τὸ κοντάρι τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς φιλοπατρίας, ἔπληξε τὸν δράκοντα εἰς τὰ στήθη καὶ ἔσωσε τὸ θῦμα.

Ἡ ἐνθουσιαστικὴ ὑποδογὴ, τῆς ὁποίας τυγχάνει εἰς πᾶσαν γωνίαν τῆς ἐλληνίδος γῆς, ἔνθα ἀπὸ μνηνῶν ἤδη περιοδεύων καὶ ἐμψυχῶν, ὁμιλῶν καὶ παραδειγματίζων, γίνεται ἀντικείμενον λατρευτικῆς εὐγνωμοσύνης, εἶνε ἀποτάτη ἀπόδειξις ἀφ' ἐνὸς μὲν ὅτι ὁ ἐλληνικὸς λαὸς αἰσθάνεται τὴν πρὸς τὰ θελτῶν ἐπελθούσαν τοσπὴν τῆς ζωῆς του. ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι ὁ πολυπαθὴς αὐτὸς λαός, ὅσασδήποτε κακίας καὶ ἂν ἀποκτήσῃ εἰς στιγμὰς δυσμενεῖς τῆς ἐθνικῆς του ζωῆς, πάντως διατηρεῖ εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας

αὐτοῦ θαλερώτερον καὶ εὐοσμον τὸ ἄνθος τῆς ἀναγνωρίσεως τῶν πρὸς χάριν του εὐγενῶν καὶ ἀγνοτάτων προσπαθειῶν καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης δι' αὐτάς.

Τὸ σύνταγμα διαφόρων κρατῶν, καθὼς καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους, ὀνομάζει τὸν Βασιλέα ἀνώτατον ἀνεύθυνον ἄρχοντα. Καὶ τοιοῦτος πρέπει νὰ εἶνε ὅταν ἡ ἠθικὴ καὶ πολιτικὴ ζωὴ τοῦ λαοῦ εἶνε ἡρεμος, κανονικὴ, μὲ ἐξησφαλισμένην εἰρήνην ἔξωθεν καὶ ἔσωθεν καὶ φυσικὰ ἀπρόσκοπτος εἰς τὴν πρόοδον. Ἐν ᾧ ὅμως κατὰ συνθήκην εἶνε οὕτω ἀνεύθυνος, ἀναμφισβητήτως εἶνε ἠθικὸς ὑπεύθυνος καὶ ἴσως ὁ μόνος ὑπεύθυνος, ἐὰν ἐσωτερικαὶ κρατικαὶ παρεκκλίσεις ἢ ἐξωτερικαὶ ἐθνικαὶ δυσχέρειαι ὀδηγοῦν τὸν λαὸν εἰς ἄμεσον κίνδυνον τῆς ἐθνικῆς του ζωῆς καὶ τῆς εὐημερίας αὐτοῦ, ὁ δὲ τοιοῦτος ἀνώτατος ἄρχων, ὀχυρούμενος ὀπισθεν τοῦ ὅρου ἀνεύθυνος, στέκη ἀπαθὴς καὶ ψυχρὸς, ἢ ἐν νευρικῷ ὑστερισμῷ, ἀδρανὴς θεατὴς τοῦ ἐθνικοῦ κινδύνου ἢ τῆς κακοδαιμονίας τοῦ λαοῦ.

Καὶ τῆς τοιαύτης ὑψίστης καὶ ἀμερίστου ἠθικῆς εὐθύνης του ἔχων τελείαν καὶ ἀναμφισβήτητον ἐπίγνωσιν ὁ Ἀνώτερος Ἀρχὼν τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ ἀλλὰ καὶ γνήσιον τέκνον τῆς Ἑλλάδος, ὅταν εἶδε τὸν ἐπαπειλούμενον κίνδυνον, δὲν ὤκνησε διόλου νὰ τὸν ἀντιμετωπίσῃ καὶ νὰ τεθῇ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ λαοῦ του εἰς μίαν σωτήριον προσπάθειαν κρατικῆς καὶ ψυχικῆς ἀναγεννήσεως τούτου.

Ἡ προσπάθεια δὲ αὕτη στηριγμένη εἰς ἀδάμαστον ἀποφασιστικότητα τοῦ ὁδηγοῦ διὰ τῆς ὁποίας δὲν ὤκνησε οὗτος, ὅχι μόνον νὰ περιφρονήσῃ τὰς βασιλικὰς ἀνέσεις καὶ ψυχανωγίας καὶ τρυφάς, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀψηφήσῃ τὸν κίνδυνον τῆς διακυβεύσεως καὶ αὐτοῦ τοῦ θρόνου του. δὲν ἦτο δυνατόν παρὰ νὰ εἶνε ἀποτελεσματικὴ. Καὶ ἦτο καὶ εἶνε, διότι τὸ ἐλατήριο εἶνε ἀγνή φιλοπατορία, στοργὴ πρὸς τὸν λαὸν καὶ ἀκλόνητος πεποίθησις ὅτι ὁ λαὸς αὐτὸς εἶνε νεννημένος διὰ μεγάλα πεπρωμένα καὶ συνεπῶς ἄξιος καλλιτέρας τύχης.

Καὶ ἤδη ὅλαι αἱ δυνάμεις τοῦ ἔθνους ἠνωμένοι καὶ ἰσχυροποιούμεναι μὲ τὰς ἐμφύτους ἀρετὰς τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ, κατευθυνόμεναι δὲ ὑπὸ τοῦ ἀγνοῦ καὶ πλήρους αὐταπαρνήσεως Ἀνωτάτου Ἀρχοντος καὶ τῶν ἀκαμάτων συνεργατῶν αὐτοῦ, ὁλοκληροῦν

Η ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ

Μ η τ έ ρ α !

Όνομα πού τὸ ὕμνησαν μεγάλοι ποιηταί· πού τὸ ἐξιδανίκευσαν δυνατοὶ τεχνίτες τῆς σμύλης καὶ τοῦ χρωστήρος· πού τὸ ἐκλείσαν ἱκανοὶ δραματικοὶ συγγραφεῖς, πλέξαντες γύρω ἀπὸ τὸ θέμα αὐτὸ μερικὲς ἀπὸ τῆς συγκινητικώτερες τραγωδίας. Θέμα πού τὸ ἐπραγματεύθηκαν πλατεῖα καὶ ἀπ' ὅλες τῆς πλευρῆς του μεγάλα καὶ μικρὰ ταλέντα· θέμα στὸ ὁποῖον ἔχουν καταπιασθῇ μεγάλοι καὶ μικροί, ἀπ' τῆς κορυφῆς τῆς διανοήσεως ὡς τοὺς μαθητὰς τῶν σχολείων· θέμα πού φαίνεται πιά τελείως ἐξηγητημένο, καὶ μ' ὅλα ταῦτα μένει ἀνεξάντλητο.

Μένει ἀνεξάντλητο, γιατί ὁ καθένας μας, πού εἶχε μιὰ μητέρα, ἐγνώρισε κάποιες ἰδιαιτέρες συγκινήσεις καὶ διατηρεῖ κάποιες ξεχωριστὲς ἀναμνήσεις ἀπὸ τὴν ἰδιαιτερίαν τῆς ζωῆς, συνυφασμένην μὲ τὴ ζωὴ τῆς μάνας του καὶ τὴν ἀτομικὴν του πείρα, πού τοῦ τὴν παρουσιάζουν κάθε τόσο ξεχωριστὴν ἀπὸ κάθε ἄλλη γυναῖκα. Κάποια ἰδιαιτέρα σημάδια ἀπὸ τὴν ἐπαφὴ καὶ τὴν ἐπίδρασι τῆς μάνας του, πού δὲν βρίσκει τὸν ἀντίπαλό του πούθενά ἄλλου.

Άλλο πρᾶγμα εἶνε νὰ διαβάξῃ κανεὶς ἱστορίες ἢ νὰ παρακολουθῇ δρᾶματα ἢ νὰ βλέπῃ ἔργα τέχνης, πού ἔχουν ὡς θέμα τὴν μητέρα, καὶ ἄλλο νὰ τὰ ἔχῃ ζήσῃ κανεὶς καὶ νὰ τὰ αἰσθανθῇ ὅλα αὐτά. Αὐτὸς δὲν θὰ βρῇ ἱκανοποίησι καὶ στὸν μεγαλειότερο τεχνίτη. Δὲν θὰ νοιώσῃ ποτὲ πλῆρεια τί εἶνε μητέρα ἐκεῖνος, πού δὲν ἐγνώρισε τὴν μητέρα του ἢ ἡ γυναῖκα ἐκεῖνη, πού δὲν ἔγινε μητέρα.

Τὸ παιδί, πού δὲν ἐγνώρισε μητέρα ποτέ, δὲν θὰ καταλάβῃ τί ἀξίζει μιὰ μητέρα, ὅσο κι' ἂν αἰσθάνεται βαθειὰ τὴν στέρησί της, ἢ ἔστω κι' ἂν τυχὸν συναντήσῃ στὸν κό-

τὴν ψυχικὴν ἐξυγίανσιν καὶ ἡθικὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος, ἀπαραίτητον ὅσον καὶ ἀνεκτίμητον ἐν ἡμέραις μάλιστα χαλεπαῖς διὰ τὴν ζωὴν καὶ αὐτὴν τὴν ὑπαρξίν τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν καὶ τῶν λαῶν αὐτῶν, ὅχι δὲ ὀλιγώτερον τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Τοῦ γεγονότος τούτου τὴν δικαίαν ἐκτίμησιν διατρانῶν ὁ ἑλληνικὸς λαὸς δράττεται τῆς εὐκαιρίας τῆς ὀνομαστικῆς ἐορτῆς τοῦ ἀξίου ἀνακτος καὶ ἐκδηλοῖ κατ' αὐτὴν τὰ εὐγνώμονα αὐτοῦ αἰσθήματα μὲ τὴν, ἀπ' ἄκρου ἕως ἄκρου τῆς ἑλληνίδος γῆς, ἀντηχοῦσαν εὐχὴν: «Πολλὰ τὰ ἔτη σου Βασιλεῦ!»

Καὶ ὁ ἐν Ἀμερικῇ ἀπόδημος ἑλληνικὸς λαὸς ἀνακουφισθεὶς ἤδη ἀπὸ τὸν ἀπαίσιον ἐφιάλτην τῆς ἐν τῇ ξένῃ δυσφημίσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους ὡς κράτους ἀπειθαρχήτου, ὡς λαοῦ ματαιοδοξοῦ, θυσιάζοντος τὴν ἐθνικὴν τιμὴν χάριν τῶν προσωπικῶν ματαιοδοξιῶν, καὶ μετ' ὑπερηφανείας καὶ ἐλπίδων ἀποβλέπων τώρα εἰς τὸ μέλλον, ἀπηχεῖ ἐγκάρδια τὴν εὐχὴν ταύτην κατὰ τὴν ἐφετεινὴν ὀνομαστικὴν ἐορτὴν τοῦ Ἀνακτος, ἐπαναλαμβάνων εἰς πανδήμους δοξολογίας ἐν τοῖς Ἱ. Ναοῖς του τὸ «Ζῆνι Βασιλεῦ!»

ΑΘ. Κ.

σμο κάποια στοργικὴ ὑπαρξί, πού νὰ τὸν πονέσῃ καὶ τὸν συμπαθήσῃ.

Τὸ τί αἰσθάνεται τὸ παιδί γιὰ τὴν μητέρα μπορεῖ ἴσως νὰ τὸ ἐκφράσῃ κάπως, ἀλλὰ τὸ τί αἰσθάνεται ἡ μητέρα γιὰ τὸ παιδί εἶνε δυσκολώτερον νὰ ἐκφρασθῇ. Εἶνε μερικὰ αἰσθήματα, πού δὲν περιγράφονται. Αὐτὰ μπορεῖ νὰ γεμίσουν τὴν καρδιὰ μὲ μιὰ ἀπέραντη ἀγάπη, μ' ἓνα τρυφερὸ θεῖο ἔρωτα, μ' ἓνα λεπτότατο εὐγενικὸ φίλτρο. Ἡ μὲ πίκρες καὶ πόνους, πού φαρμακώνουν καὶ σκοτώνουν. Εἶνε πῶς πολὺ ἐσωτερικά. Ἡ ἐξωτερικὴς ἐκδηλώσείς τους εἶνε ἀδύνατες ἀπλήρεις καὶ ξεθωριασμένες παραστάσεις τοῦ ἐσωτερικοῦ κόσμου.

Ὅπως κι' ἂν εἶνε, ἡ ἐπίδρασις τῆς μητέρας στὴν ἱστορία τοῦ κόσμου εἶνε τεραστία. Πολλὰ μεγάλα πνεύματα ὀφείλουν τὸ μεγαλεῖό τους στὴ μάνα τους, ὅπως ὁ Αὐγουστίνος, ὁ Ἰωάν. Χρυσόστομος καὶ τόσοι ἄλλοι. «Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε καὶ μαστοὶ οὗς ἐθήλασας» εἶπεν ἡ ἄγνωστη ἐκείνη «γυνὴ ἐκ τοῦ ὄχλου» σὰν ἤκουσε τὸν Ἰησοῦν νὰ διδάσκῃ. Ὁ σεβασμὸς πρὸς τέτοιες μητέρες ἦταν πάντα ἀπεριόριστος. Μιὰ μητέρα, πού συνεδέθη ἡ ὑπαρξίς της ὅσο καὶ τὸ ὄνομά της μὲ τὸν Λυτρωτὴν ἡγαπήθη, ἐδοξάσθη, ἐξυμνήθη καὶ ἐτιμήθη ὅσο κανένα ἄλλο πρόσωπο στὴν ἱστορία.

Ἡ ἐπίδρασις τῆς μητέρας πάνω στὸ παιδί εἶνε ἀλήθεια κολοσσιαία. Ἡ καλλιτέρευσίς τῆς ἀνθρωπίνης φυλῆς εἶνε πῶς πολὺ ἔργο τῆς μάνας γυναίκας. Τὸ αἶσθημα τῆς μητρότητος εἶνε πράγματι ἱερόν. Ἡ μορφωμένη καὶ ἡθικὰ ἀνυψωμένη μητέρα ἐξασκεῖ ἐξευγενιστικὴ ἐπιρροή. Μιὰ τέτοια μητέρα θὰ μεταδώσῃ στοὺς τρυφεροὺς βλαστοὺς πολλὰ ἀπ' τὰ ὑψηλὰ ἰδανικά της.

Γι' αὐτὸ κι' ἡ ἀρχαῖα Ἑλληνίδες ζοῦσαν, ἰδίως πρὶν ἀπὸ τὸν τοκετό, σὲ θαλάμους, πού ἦσαν διακοσμημένοι μὲ ἐξαιρετικὴ καλαισθησία καὶ γεμάτοι μὲ ἀγάλματα δυνατῶν καὶ ὡραίων θεῶν, ἡμιθέων καὶ ἡρώων, ὥστε νὰ γεμίσῃ ἡ ψυχὴ τους μὲ δυνατὰ, ὡραῖα καὶ εὐγενικὰ συναισθήματα, γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ τὰ μεταδώσῃ καὶ στὴν ὑπαρξί τοῦ παιδιοῦ της. Ἡ ἱστορία τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος μαρτυρεῖ πῶς αὐτὸ ἔγινε κατορθωτό.

Λέγουν μερικοὶ πῶς μιὰ μέρα ἡ ἀνθρωπότης θὰ φθάσῃ σὲ μιὰ τέτοια ἐξέλιξι, πρόοδο καὶ τελειότητα, πού ὅλοι οἱ ἄνθρωποι θὰ ἀποτελέσουν μιὰ μεγάλη οἰκογένεια, καὶ τὰ αἰσθήματα τῆς ἀγάπης καὶ ἀλληλεγγύης θὰ ἐπεκταθοῦν σ' ὅλον τὸν κόσμον. Θὰ θεωροῦν ὅλοι τοὺς συνανθρώπους των ὡς ἀδελφοὺς καὶ δὲν θὰ περιορίζεται ἡ ἀγάπη σ' ἐκείνους μόνο, πού εἶνε ἀπ' τὸ ἴδιο αἷμα καὶ ἔχουν βγῇ ἀπ' τὰ ἴδια σπλάχνα.

Αὐτὸ πρέπει νὰ γίνῃ καί, ὅπως εἶνε τὸ χριστιανικὸν ἰδανικόν, πιθανὸν νὰ γίνῃ ὅταν πάψουν νὰ χωρίζουν τοὺς ἀνθρώπους τὰ διαφορετικά, τὰ πολλὰς φορὲς συγκρουόμενα συμφέροντα, πού γίνονται αἰτία νὰ χωρίζουν σήμερον ἐχθρικά ὁμοαἵματους ἀδελφούς, καὶ καμμιά φορὰ γονεῖς καὶ παιδιὰ.

Μὰ κι' αὐτὸ ὅταν θὰ γίνῃ, πάντα ἡ μητέρα θὰ ἔχῃ τὴν πρώτην θέσιν στὴν ἀναδημιουργίαν αὐτῇ. Συναδέλφωσις, ἀδελφοσύνη! Ὡμορφα ἰδανικά, πού παράγονται ἀπὸ τὴν λέξι «ἀδελφός». Ἀλλὰ τὸ «ἀδελφός» προϋποθέτει ΜΗΤΕΡΑ. Ἡ μητέρα θὰ εἶνε πάντοτε σεβαστὴ καὶ τιμημένη, γιατί αὐτὲς δίνουν γέννησι στὴν ἀνθρωπότητα, γιατί αὐτὲς εἰργάσθησαν σκληρὰ καὶ θὰ ἐργασθοῦν ἀκόμα γιὰ τὴν καλλιτέρευσιν καὶ γιὰ τὴν πρόδόν της.

Δ.

ΠΡΟΣΚΛΗΣΙΣ ΤΗΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ
ΕΙΣ ΤΑΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑΣ ΕΟΡΤΑΣ

Ἐστάλη εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν τὸ κάτωθι προσκλητήριον τοῦ σεβαστοῦ Πρυτάνεως τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ἔλλογιματάτου Γρηγορίου Παπαμιχαήλ, πρὸς συμμετοχὴν αὐτῆς εἰς τὰς ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι τοῦ Πανεπιστημίου εορτάς καὶ πρὸς τὸ ὅποιον ὁ Σ. Ἀρχιεπίσκοπος ἀπήντησε τηλεγραφικῶς ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐκφράζων τὴν βαθυτάτην αὐτοῦ λύπην, μὴ δυνάμενος νὰ παραστῇ αὐτοπροσώπως, ἀφ' ἑτέρου δὲ συγχαίρων θερμότερα διὰ τὸ βαρυσήμαντον γεγονός.

Τὸ προσκλητήριον παραθέτομεν αὐτοῦσιον ὡς πραγματικὸν μνημεῖον ἀρχαῖκῃς καλλιτελείας.

ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ
1837—1937.

ΤΗ ΕΥΚΛΕΕΙ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΜΕΡΙΚΗΣ
ΕΥ ΠΡΑΤΤΕΙΝ

Τὸ Ἀθήνησι Πανεπιστήμιον, τύχη ἀγαθῇ, δι' ἑκατὸν ἐτῶν τὸν κάλλιστον καὶ εὐγενέστατον ὑπὲρ τῆς Ἐπιστήμης ἀγῶνα ἀγωνισάμενον, ἐπὶ τὴν τῆς ἑκατονταετίας ταύτης πανήγυριν τοὺς ἐν τῇ οἰκουμένῃ συνδιασώτας Ἀθηναῖζε παρακαλεῖ, ἵνα, κοινῇ τῷ Θεῷ χαριστήρια θύσαντες, ἐπ' ἄλλον ἐσθλὸν ἀγῶνα ἐσθλῶς ὁρμήσωμεν καὶ τὴν τῆς δευτέρας ἑκατονταετηρίδος κρηπίδα ἔτι φαεινότεραν βαλώμεθα.

Ἦγούμενοι γὰρ χρῆναι τοὺς ἀνθρώπους μὴ μόνον ἔργ' ἐργάζεσθαι ἀγαθὰ, ἀλλὰ καὶ χαίρειν ἐπ' αὐτοῖς ἐν καιρῷ τῷ κατήκοντι, μηδὲ διάγειν τὸν βίον ἀνεόρταστον οἷα πορευομένους μακρὰν ὁδὸν ἀπανδόκευτον, ἀλλὰ συνηδομένους τοῖς φίλοις ἐπιρρωνῦναι τὴν ψυχὴν καὶ παρορμαῖν ἐπὶ νέαν τῶν Μουσῶν θεραπείαν, οὕτω δὴ πάντας τοὺς τῶν ὁμοίων ἀθλημάτων ἐραστὰς καὶ τῆς παιδείας τῆς Ἑλληνικῆς μετέχοντας ἐπὶ τὴν ἐορτὴν καλεῖν ἔγνωμεν, ἵνα σύμπαντες ἐν ταῖσδε ταῖς λιπαραῖς Ἀθῆναις, ἔνθα ποτὲ τῶν Μουσῶν καὶ τῶν Χαρίτων ἡδίστην φασὶ γενέσθαι τὴν συζυγίαν, ὥσπερ Ἕλληνες τὴν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑλλάδος περὶ τὴν Ἐπιστήμην νεωκορίαν γνώμῃ τῇ δικαιωτάτῃ σκοποῦντες καὶ οἷα φίλοι φίλους συνεορτάζοντες τὸν παιᾶνα τὸν ἑκατονταετηρικὸν ἀναμέλψωμεν.

Τῆς δ' ἑκατονταετηρίδος νῦν συντελουμένης, οὐκ ἔστιν ὅστις οὐ φήσει ἡμᾶς εὐκαιρότατα χαίρειν καὶ τοῖς εὐεργέταις τοῖς ἡμετέροις χάριτας ἄγειν, ἐφ' οἷς τό τε Πανεπιστήμιον καὶ τὴν παιδείαν τὴν Ἑλληνικὴν μεγίστην εἰργασμένοι εἰσὶν ἀγαθοίς. Οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ δόξωμεν ἀγνωμόνως ἔχειν πρὸς τοὺς πατέρας τοὺς ἡμετέρους, οἵπερ, ἀγῶνας χαλεπωτάτους ὑπομείναντες καὶ τὴν θειοτάτην ἐλευθερίαν τῇ πα-

τρίδι ἀνακαινισάμενοι, οὐκ ὠλιγόρησαν τῆς τοῦ Γένους τοῦ Ἑλληνικοῦ παιδείας, ἀλλὰ τὴν τῆς ψυχῆς καὶ τῆς διανοίας θεραπείαν μέγιστον ἀγαθὸν καὶ τῆς ἐλευθερίας ταύτης δικαιότατον κόσμημα ἡγησάμενοι, ἀμελλήτῃ ταῖς πατρίοις Μούσαις τέμενος ἱερὸν ἰδρῦσαντο καὶ τοῖς Ἕλλησι πᾶσι τὴν πότιν τὴνδε μητέρα τιμιώτατον τοῦ γένους κατεστήσαντο τελεστήριον, ὅθεν ἱεροφάνται καὶ δαδούχοι, ὥσπερ ἀφ' ἐστίας ἱερᾶς, δαδονχοῦσι τοῖς νέοις καὶ ὑφηγοῦνται αὐτοῖς τῆς ὁδοῦ τῆς πρὸς τάληθες καὶ τάγαθον καὶ τὸ καλὸν καὶ πρὸς ὅσα περ ἔστ' ἐν ἀνθρώποις σοφά, κέντροις χρώμενοι τῇ τ' Ἀκροπόλει τῇ Ἀθήνῃσι καὶ τῇ τοῦ θείου Πλάτωνος Ἀκαδημίᾳ καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν, αἱ τὸ τῶν Ἑλλήνων δαιμόνιον οἷα ποταμὸν αἰέρουν κατάρδοντα τὴν οἰκουμένην συνεξεύρε καὶ συγκατεσκεύασε.

Εἰπόντος οὖν τοῦ Πρυτάνεως, ἔδοξε τῇ Συγκλήτῳ τάδε τὰ γράμματα τῇ ὑμετέρᾳ εὐκλεεῖ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀμερικῆς ἐπιστεῖλαι καὶ ἐπὶ τὴν Ἐκατονταετηρίδα παρακαλέσαι, ἥπερ ὁγδόῃ καὶ δεκάτῃ μηνὸς Ἀπριλίου ἔτους χιλιοστοῦ ἑνακοσιοστοῦ τριακοστοῦ ἑβδόμου Ἀθήνησιν ἔσται.

Ἐν ἐλπίσι δ' ἀγαθαῖς ἔσμεν θεωροῦς ὑμᾶς ἅτε Ἕλληνας ἐπὶ τὴν ἐορτὴν ταύτην τὴν Πανελληνιον πέμψειν καὶ τοῦθ' ἡμῖν ὡς τάχιστ' ἀγγελεῖν.

Αἱ δ' ἰοστέφανοι Ἀθηναῖαι πειράσονται καταξίως ὑμᾶς δεξιούσθαι καὶ ξενίαν παρέχεσθαι, ἥπερ διατελεῖ παρ' ἡμῖν νομιζομένη, ἐξ ὅτου διὰ τὸν Δία αὐτὸν προστάτην αὐτῇ οἱ πρόγονοι οἱ ἡμέτεροι κατεστήσαντο.

Ἔρρωσθε καὶ χαίρετε.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ

Πρύτανης.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ δὲν παραλείπομεν νὰ σημειώσωμεν ἐνταῦθα ὅτι, εἰς ἄκρον ἐνθουσιαστικὰ καὶ πλήρεις ὑπερηφανείας ἐθνικῆς, ἔρχονται ἀπὸ τὰς κλεινὰς Ἀθῆνας εἰς ἡμᾶς τοὺς ξενιτευμένους αἱ περιγραφαὶ τῶν ἐορτῶν αὐτῶν τῆς ἑκατονταετηρίδος τοῦ Ἐθνικοῦ ἡμῶν Πανεπιστημίου.

Ὑπουργοὶ τῆς Παιδείας ξένων μεγάλων κρατῶν, Πρεσβευταὶ διανοούμενοι ἄλλων κρατῶν, Πρυτάνεις καὶ Καθηγηταὶ μεγάλων καὶ ἀρχαιοτάτων Πανεπιστημίων τοῦ κόσμου, ἀντιπρόσωποι ὅλοι Κυβερνήσεων ἢ φυτωρίων σπουδαιοτάτων διανοήσεων, δύναται κανεῖς νὰ εἴπῃ, ὅτι φαίνονται ἀμυλλώμενοι ποῖος ἐξ αὐτῶν νὰ ἐπαινέσῃ τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα πλέον ἐπαξίως.

Ἐκεῖ, ἀπὸ τὰ χεῖλη ἐκείνων τῶν ὁποίων κάθε λέξις θεωρεῖται αὐθεντία, ἀκούονται διθυράμβοι καλλιτελείας καὶ βαθύτητος νοημάτων, πρὸς τὴν πνευματικὴν ἐπίδοσιν τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς, πρὸς τὸ ἀνθρωπιστικὸν πνεῦμα τὸ ὅποιον διείπε τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα, πρὸς τὴν καλλιτεχνικὴν καὶ καλαιοθητικὴν ἐκδήλωσιν τῆς Ἑλληνικῆς ἐμπνεύσεως.

Ἄλλ' οἱ ἔπαινοι αὐτοὶ δὲν περιορίζονται μόνον εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν κλασσικὴν Ἑλλάδα· ἐκτείνονται καὶ εἰς τὴν Μεγάλῃν Ἑλλάδα, ἡ ὁποία δημιουργηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Μεγ. Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν διαδόχων του καὶ ἐμπνευσθεῖσα καὶ ἀναγεννηθεῖσα διὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ κοσμοπολιτικοῦ αὐτοῦ πνεύματος, περιέλαβε χώρας καὶ λαοὺς εἰς τοὺς κόλ-

ΞΕΝΟΙ ΣΟΦΟΙ ΕΞΑΙΡΟΥΝ ΤΟ ΜΕΓΑΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ὡς ἐγράψαμεν εἰς τὴν προηγουμένην δελίδαν, ὁ ἑορτασμός τῶν 100 ἐτῶν τοῦ Πανεπιστημίου μας ἔδωκεν ἀφορμὴν, ὅπως ἐκδηλωθῇ ἀπὸ μέρους τῶν ξένων ὁ θαυμασμός καὶ ἡ ἀγάπη τῶν πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ πρὸς τὸ πνεῦμά της καὶ τὸν πολιτισμὸν της. «Ὁ Ὁρθόδοξος Παρατηρητής» ἔχων τὴν πεποίθησιν ὅτι ἂν ἡ ἐν Ἀμερικῇ Νέα Γενεά μας καὶ ἰδιαίτερος ὅλα τὰ Ἑλληνόπουλα καὶ ἡ Ἑλληνοπούλας, ποὺ ῥοιτοῦν εἰς τὰ κολλέγια καὶ τὰ πανεπιστήμια τῆς χώρας ταύτης ἀκόμη καὶ εἰς τὰ Γυμνάσια ἀναγνώδουν μερικὰς ἀπὸ τὰς ὥραις ἀλήθειαις, τὰς ὁποῖαι οἱ ξένοι ἀντιπροσώποι διετίπωσαν εἰς τοὺς λόγους τῶν ἐκεῖ, θὰ αἰσθανθοῦν περιδοτέραν ὑπερῷανειαν διὰ τὴν ἑλληνικὴν καταγωγὴν των, καταχωρεῖ εἰς τὰς δελίδας του αὐτὰς αὐτολεξεῖ τοὺς λόγους τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Γαλλίας Ζαν-Ζαὶ καὶ τοῦ Γερουσιαστοῦ τῆς Ἰταλίας Τζουλιάνο, οἱ ὅποιοι ἀντεπροσώπευον εἰς τὰς ἑορτάς τοῦ Πανεπιστημίου μας, τὸν διανοούμενον κόσμον τῆς Γαλλίας καὶ Ἰταλίας.

ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ κ. ΖΑΝ ΖΑΙ ΥΠΟΥΡΓΟΥ
ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΕΝ ΓΑΛΛΙΑ

Λαμβάνων τὸν λόγον ὁ Γάλλος Ὑπουργός, ἀφοῦ ἔχαιρέτησε τὴν Α. Μ. τὸν Βασιλέα, ἐτόνισεν ὅτι ἡ παρουσία του ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Γαλλικῆς ἀντιπροσωπείας ἀποτελεῖ μίαν ἐκδήλωσιν τῆς ἐπιθυμίας τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως ὅπως μετὰ-

σχῇ εἰς τὸν ἑορτασμὸν καὶ διατρανώσῃ τὸν σεβασμὸν τῆς πρὸς τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Ἀθηνῶν, πρὸς τοὺς ἐπὶ κεφαλῆς αὐτοῦ, πρὸς τοὺς καθηγητὰς καὶ πρὸς τοὺς τροφίμους του, οἱ ὅποιοι εἰς τὴν ἀσύγκριτον κληρονομίαν τοῦ ἔθνους τῶν προσέθεσαν ἓνα αἰῶνα εὐγενῶν προσπαθειῶν.

«Ἐῖς αἰὼν — εἶπε — παρῆλθε ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ ἦν εἰς τὴν παλαιὰν οἰκίαν τοῦ ἀρχιτέκτονος Κλεάνθους, ἐνώπιον πεντηκοντάδος φοιτητῶν, τῶν ὁποίων εἰς κοσιπέντε προήρχοντο ἀπὸ ἀλυτρώτους περιφερείας, ὁ νεαρός βασιλεὺς Ὀθων, βαθέως συγκεκνημένος ἔχαιρέτα μίαν ἀνεγέρνησιν.

Ἐκατὸν χρόνια! Ἦρκεσαν τρεῖς γενεαὶ ἀνθρώπων ἵνα ἡ Ἑλλάς, ἀγωνιζομένη μετὰ σθένος ἀντάξιον τῶν ἀρχαίων ἡρώων της, συγκεντρώσῃ τὰ στοιχεῖα τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Πῶς ἡ Γαλλία, φυσικὴ φίλη τῆς Ἑλλάδος, δὲν θὰ ἐτίμα, μετὰ τὴν ἑκατονταετηρίδα τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Ἀθηνῶν, τὸν πρῶτον αἰῶνα μιᾶς τόσοσιν πλουσίας πνευματικῆς ἀναγεννήσεως;

Ἡ Γαλλία ἐνθυμεῖται ὅτι μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως οἱ Ἕλληνες σοφοὶ εἶχον φέρῃ εἰς τὴν Δύσιν, καὶ κυρίως εἰς τὴν Γαλλίαν, τὴν δῶδα τῆς Ἑλληνικῆς ἐπιστήμης.

Ὅμιλεῖ περαιτέρω ὁ κ. Ζαὶ περὶ τῆς μεγάλης ἐπιδράσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος ἐπὶ τῆς Γαλλικῆς διανοήσεως.

Πολλοὶ δεσμοὶ πράγματι—συνεχίζει—ἐνώνουν τὴν ἀναγεννημένην Ἑλλάδα πρὸς τὴν Γαλλίαν. Ἑλληνισμός, ἀρχαία καὶ Βυζαντινὴ ἀρχαιολογία, νεοελληνικαὶ σπουδαί, διδάκτορες, γλῶσσα καὶ φιλολογία ἐνώνουν τὰ ὀνόματα τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Γάλλων ἐπιστημόνων. Ἡ Γαλλικὴ σχολὴ Ἀθηνῶν, ἀνοίγουσα τὸν δρόμον πρὸ ἐνὸς σχεδὸν αἰῶνος, πλουσία εἰς πείραν καὶ ἐνθουσιασμόν, ἐρευνᾷ τὴν Ἑλληνικὴν γῆν καὶ φέρει εἰς φῶς τοὺς σεβαστοὺς αὐτοὺς λίθους, τοὺς θωμούς καὶ τοὺς θησαυροὺς αὐτοὺς, τοὺς ὁποίους μᾶς ἐπεδείκνυναν χθὲς ἀκόμη εἰς τὸ μεγαλειώδες περιβάλλον τῶν Δελφῶν νεαροὶ ἐπιστήμονες ἄξιοι τῶν προγενεστέρων των.

Δὲν εἶνε ὅμως μόνον ἡ ἐπιστήμη ἡ ὁποία ὑφαίνει τοὺς δεσμοὺς μετὰ τῶν δύο χωρῶν. Ἡ ποίησις, ἀδελφὴ τῆς γνώσεως, ἐξακολουθεῖ νὰ ἐνώνῃ μετὰ μίαν ἐκλεκτὴν φιλίαν τὴν σύγχρονον Γαλλίαν καὶ Ἑλλάδα. Ὅλα τὰ ἀριστουργήματα τῶν ποιητῶν μας μετεφράσθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὁ Γρυπάρης, ὁ Μαβίλης, ὁ Πορφύρας, ὁ Μαλακάσης, ὁ Σικελιανός, ὁ διάσημος Κωστής Παλαμάς, ὁ ὁποῖος ἐπὶ τόσα ἔτη ὑπῆρξε γενικὸς γραμματεὺς αὐτοῦ τοῦ Πανεπιστημίου, μᾶς ἔμπνουν πολυτίμους ἀναμνήσεις. Τέλος, ὁ Ζὰν Μωρεάς, ὁ ποιητὴς τῶν ὠδῶν, ἐπισφραγίζει τόσον βαθέως τὴν πνευματικὴν ἐνότητα τῶν δύο χωρῶν ὥστε δὲν γνωρίζει πλέον κανεὶς ἂν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἢ εἰς τὴν Γαλλίαν ἀνῆκεν περισσότερον.

Ἡ φιλοσοφία, ἡ τέχνη, ἡ φιλολογία δὲν εἶνε ὑγιεῖς παρὰ μόνον ὅταν ἔχουν βαθείας ρίζας εἰς τὸ ἐθνικὸν ἔδαφος, ἡ δὲ Ἑλληνικὴ σκέψις ἀνέβλυσε ἀπὸ τὰ βάθη τῆς μητρικῆς γῆς. Ὅταν ὅμως φθάνουν τὴν τελειότητα, ἐγγίζουσιν τὰ δ-

πους αὐτῆς ἀπὸ τῶν παραλίων τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Βορείου Ἀφρικῆς μέχρι τῆς Ἰνδικῆς καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης, καὶ προσωνομάσθη Βυζαντινὴ Αυτοκρατορία. Καὶ οἱ ἔπαινοι αὐτοὶ πρὸς τὴν Μεγάλην Ἑλλάδα εἶνε δικαιοῦται· διότι ἡ καρδιά αὐτῆς, ἡ Κωνσταντινούπολις, εἶχεν ὑπηρετήσει μετὰ πολυτιμωτάτην κυκλοφορίαν ἐκπολιτιστικοῦ αἵματος ἐπὶ δέκα ὁλοκλήρους αἰῶνας Ἀνατολὴν καὶ Δύσιν.

Ὅχι δὲ ὀλιγώτερον οἱ ἔπαινοι ἐκεῖνοι περιλαμβάνουν καὶ τὴν σύγχρονον διανοουμένην Ἑλλάδα, ἡ ὁποία εἰς τὰ ἑκατὸν ἔτη τῆς ζωῆς καὶ δράσεως τοῦ ἔθνικου αὐτῆς Πανεπιστημίου, ἀνέδειξεν ἐπιστήμονας λαμπροὺς μεγάλης ἐπιστημονικῆς ἀξίας καὶ διανοουμένους ἀξιόους μεγάλης καὶ δικαίας τιμῆς.

Ὅ,τι δὲ εἶνε τὸ μᾶλλον εὐχάριστον καὶ πολὺ ἐλπιδοφόρον κατὰ τὸν ἑορτασμὸν αὐτὸν εἶνε ὁ ἀκατασχέτως ἐκδηλούμενος κατ' αὐτὰς ἐνθουσιασμός τῆς φοιτητικῆς νεολαίας ἀμφοτέρων τῶν φύλων καὶ τῶν δύο Πανεπιστημίων μας καὶ ὅλων τῶν ἄλλων Σχολῶν.

Ἀποτινάξασα ἡ Ἑλληνικὴ νεολαία τὴν μοιρολατρείαν, ἀπαισιοδοξίαν καὶ τὸν ἀναρχισμόν, τὰ ὁποῖα πολὺ τεχνηέντως ἐπεσώρευσαν εἰς τὰς ψυχὰς των κοινωνικοὶ καλοθεληταί, αἰσθάνεται σήμερον τὰς εὐγενεῖς αὐτῆς ὑποχρεώσεις πρὸς τὴν φωτοδοτιδα πατρίδα της· υπερήφανοι οἱ φοιτηταί μας καὶ αἱ φοιτήτριαι διὰ τὰς ὑπὸ τῶν ξένων σοφῶν ἐπιδαφίλευμενὰς τιμὰς πρὸς τὴν Ἑλλάδα, τῆς ὁποίας στοργικὰ τέκνα εἶνε αὐτοὶ καὶ αὐταί, μετ' ὑμῶν τὸ μέτωπον καὶ πλήρεις πεποιθήσεως ἐπαναλαμβάνουσιν συνεχῶς ὅπου καὶ ἂν εὐρίσκωνται τὸ τῶν Σπαρτιατῶν νεανίων: «Ἄμες δὲ γ' ἐσόμεθα πολλῶν κάρρονες».

ρια τῆς οἰκουμενικότητος καὶ ἡμποροῦν τότε νὰ δώσουν τὴν ζήμην διὰ τοὺς πολιτισμοὺς τῶν ἄλλων λαῶν. Οὕτω ἡ ἀρχαία Ἑλλάς ἔδωσε τὸν κοινὸν θησαυρὸν τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐσχημάτισε μίαν πλήρη εἰκόνα τοῦ λόγου καὶ τῆς ὡραιότητος ἡ ὁποία ὀρθώνεται ὑπεράνω ἐθνικῶν διακρίσεων καὶ προσκαιρῶν γεγονότων. Ἡ Γαλλία πιστὴ εἰς τὴν παγκόσμιον αὐτὴν κληρονομίαν, δῶρον τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ἀγαπᾷ ἰδιαιτέρως τὴν σημερινὴν Ἑλλάδα, τὸσον ἀπολύτως ἀξίαν τοῦ παρελθόντος της, τὸσον ἐπιθυμοῦσαν νὰ διαφυλάξῃ τὴν ζωντανὴν παράδοσιν, ἡ ὁποία δὲν διδάσκει τὴν στασιμότητα, ἀλλὰ τὴν ὀρμὴν. Διότι κατὰ μίαν εὐγενῆ εἰκόνα, ὁ ποταμὸς κατευθυνόμενος πρὸς τὴν θάλασσαν εἶνε πιστὸς εἰς τὴν πηγὴν του.»

Ο ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΟΥ ΚΑΙ ΠΡΩΗΝ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΜΠΑΛΜΠΙΝΟ ΤΖΟΥΛΙΑΝΟ

Ὁ Ἰταλὸς Γερουσιαστὴς καὶ Καθηγητὴς κ. Μπαλμπίνου Τζουλιάνο ἐξεφώνησε τὸν ἑξῆς λόγον:

«Μὲ τὸ συναίσθημα βαθείας πνευματικῆς ἀλληλεγγύης λαμβάνω τὸν λόγον διὰ νὰ φέρω εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὸν πανηγυρισμὸν τῆς ἑκατονταετηρίδος τοῦ τὸν χαίρετισμὸν τῶν πανεπιστημίων μας καὶ τῆς Ἰταλικῆς ἐπιτροπῆς διανοητικῆς συνεργασίας. Αἰσθάνομαι ὅτι χαίρετῶν τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Ἀθηνῶν χαίρετῶ ὁλόκληρον παράδοσιν πολιτισμοῦ, ἡ ὁποία διασχίζει τὰς χιλιετηρίδας τῆς ἱστορίας καὶ ἡ ὁποία μαζὺ μὲ τὴν παράδοσιν πολιτισμοῦ τῆς πατρίδος μου ἀπετέλεσε κατὰ τὴν γένεσίν της τὴν πρώτην χαραγὴν τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ. Ἄς ἐπιτραπῇ εἰς ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς Ἰταλοὺς νὰ τὸ εἰπώμεν, ἀφοῦ τὸ λέγομεν μὲ ταπεινοφροσύνην μᾶλλον παρὰ μὲ ἀλαζονίαν, ἀλλὰ εἶνε γεγονὸς ἀναμφισβήτητον, ὅτι ἡ μεγάλη ἡμέρα τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ ἤρχισεν ὅταν εἰς τὸν οὐρανὸν τοῦ ἔλαμψαν δύο μεγάλα φῶτα, τὰ ὁποία ἐκλήθησαν Ἀθῆναι καὶ Ρώμη.

Ἡ Ρώμη ἐξῆλθε φέρουσα εἰς τὸν κόσμον τὴν παγκόσμιον ἰδέαν τοῦ δικαίου· ἡ Ἑλλάς ἐξῆλθε φέρουσα τὴν παγκόσμιον ἰδέαν μιᾶς θείας μορφῆς ἀληθείας καὶ κάλλους, μονίμου διὰ μέσου τῆς πολυπροσωπείας τῶν θεῶν, διαφανοῦς εἰς κάθε ἀτομικότητα τῆς φύσεως. Ἐκ τῆς ἐξελίξεως τῆς ἰδέας αὐτῆς ἡ Ἑλλάς ἐδημιούργησε μίαν φιλολογίαν, μίαν τέχνην, μίαν φιλοσοφίαν μὲ χαρακτηριστὰ παραινάντα μοναδικὸν εἰς τὴν ἱστορίαν, διότι αἱ δημιουργίαι της, αἱ δημιουργίαι τοῦ Ὁμήρου, τοῦ Αἰσχύλου, τοῦ Πινδάρου, τοῦ Φειδίου, τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Ἀριστοτέλους, μένουν εἰς τὸ στερέωμα τοῦ πνεύματος ὡς ἀρχέτυπα μιᾶς ιδεώδους ἀληθείας, ὑψηλοτέρας ἀπὸ τὴν ἐπίγειον ὑπαρξίν μας. Ἀλλὰ τὸ ἔργον τῆς Ἑλλάδος δὲν ἐξηγητλήθη οὔτε εἰς τὸ ὕψος τῶν κορυφῶν αὐτῶν. Τοῦναντίον ἡ Ἑλλάς μετὰ τὴν κλασσικὴν περίοδον ἐπιτελεῖ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἀνθρωπότητος τὴν μεγαλειέταν ὑπηρεσίαν πὺν προσέφερε ποτε ἔθνος: ὡς παρθένος παλαιᾶς μυθολογίας θυσιάζει ἑαυτὴν διὰ νὰ μείνῃ ἡ πνευματικὴ της παράδοσις ἔξω τῶν παλαιῶν της συνόρων εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν καὶ εἰς τὸ Βυζάντιον, εἰς κάθε κέντρον τῆς Μεσογείου καὶ νὰ φωτίσῃ τοὺς δρόμους ἐνὸς νέου πολιτισμοῦ. Καὶ ἂς τὸ εἰπώμεν εὐκρινῶς, ἴσως δὲν ἐφωτίσθη ἀκόμη ἐπαρκῶς πόσον ἡ Ἑλλάς συνεισέφερεν εἰς τὸν σχηματισμὸν καὶ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ. Ἡμεῖς οἱ Ἰταλοὶ μὲ τὸ αἶσθημά μας τῆς πνευματικῆς ἀλληλεγγύης, ἐνθυμούμεθα πάντοτε τοὺς Ἕλληνας, οἱ ὁποῖοι κατὰ τὴν Ἀναγέννησιν, ἦλθαν εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ ἐκόμ-

σαν ἐκεῖ τὸσον ζωντανὸν τὸν σπόρον τῆς σκέψεως καὶ τοῦ συλλογισμοῦ, ἀλλὰ πρὸ παντὸς ἀναγνωρίζομεν ὅτι εἰς τὰς μεγαλειέτας δημιουργίας τῆς εὐτυχοῦς ἐκείνης περιόδου τῆς ζωῆς μας διακρίνεται ἡ παρουσία τῆς θείας ἐκείνης ιδεώδους πραγματικότητος τῆς ἀποκαλυφθείσης ἀπὸ τὴν τέχνην καὶ προσλαβούσης τὴν θεωρητικὴν της μορφήν ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν, πὺν ἐκυμάτιζε τώρα μειδιῶσα εἰς τὰς ἀρμονίας τῶν λόφων τῆς Τοσκάνης καὶ ἔδιδεν εἰς κάθε ζωντανὴν μορφήν τὴν σημασίαν μιᾶς ἀξίας ἀθανάτου. Ἐπιθυμῶ ὅμως νὰ ἀναφέρω καὶ ἄλλον ἓνα λόγον τοῦ εἰδικοῦ αὐτοῦ αἰσθήματος τῆς πνευματικῆς ἀλληλεγγύης, πὺν προανέφερα. Ἑλλάς καὶ Ἰταλία ἐδέησε νὰ πληρώσουν εἰς μίαν Νέμεσιν τῆς ἱστορίας τὸ παρελθὸν μεγαλεῖον, ἐδέησε νὰ παλαίσουν διὰ τὸ ἐπιτελεσθὲν ἔργον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἀνθρωπότητος, ἐδέησε νὰ προσφέρουν φόρον πόνου καὶ ἡρωϊσμὸν διὰ ν' ἀναστηθοῦν πάλιν καὶ ν' ἀποκτήσουν τὸ δικαίωμα ἐκεῖνο ἐπὶ τῆς ζωῆς καὶ τῆς εὐδαιμονίας, τὸ ὁποῖον τὰ ἄλλα ἔθνη ἔσχον ὡς ἀυθόρμητον δῶρον τῆς τύχης. Ἐ, λοιπόν, σήμερον, ὁ Ἰταλικὸς πνευματικὸς κόσμος, μνήμων τῆς ἀναστάσεώς μας, χαίρετίζει τὴν Ἑλληνικὴν ἀνάστασιν καὶ τὸν αἰῶνα αὐτὸν ζωῆς καὶ πολιτισμοῦ, ἀσφαλῆ ἀποδείξιν νέας ἀνόδου.

Δὲν εἶνε ἡ πρώτη φορὰ πὺν ἔρχομαι εἰς Ἑλλάδα. Ἀλλὰ τὴν φορὰν αὐτὴν, ἐκτὸς τῆς αἰωνίου χαρᾶς εἰς τὸ ἀντίκρυσμα τοῦ θείου θεάματος τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου ἀπὸ τὸν Παρθενῶνα, εἶχα καὶ τὴν ἱκανοποίησιν νὰ διαπιστώσω νέαν περὶ ταρχημένην ὀρμὴν τῆς Ἑλληνικῆς ζωῆς. Διὰ τοῦτο σήμερον, ἐν ὀνόματι τῶν παλαιῶν δεσμῶν τῆς κλασσικῆς ἱστορίας καὶ τῆς ρωμαντικῆς συναδελφώσεως τῆς γαριβαλδινῆς περιόδου μας ἐνώπιον τῆς Ὑμετέρας Μεγαλειότητος τῆς ἐκπροσωπούσης τὴν συνοχὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἐπαναλαμβάνω διὰ τὴν Ἑλλάδα τὴν εὐχὴν, πὺν διετύπωσα ἄλλοτε διὰ τὴν πατρίδα: Εἶθε ἡ συναίσθησις τοῦ παρελθόντος νὰ συγχωνευθῇ εἰς μίαν σύνθεσιν ὁλονὲν γονιμωτέραν μὲ τὴν συναίσθησιν τοῦ μέλλοντος, εἶθε ἡ παράδοσις τῆς ἱστορίας νὰ ζωντανεύῃ ὅλας τὰς ἀρετὰς τὰς συσσωρευθείσας ἐπὶ χιλιετηρίδας καὶ ν' ἀποτελέσουν μίαν νέαν δημιουργικὴν δύναμιν, τιθεμένην ἄλλην μίαν φορὰν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ταλαιπωρουμένης αὐτῆς ἀνθρωπότητος μας, τὸσον διὰ τὴν δημιουργίαν μιᾶς τάξεως, ὅπου ἡ ζωὴ νὰ εἰμπορῇ νὰ προοδεύῃ πρὸς τὰς ἀσυλήπτους κορυφὰς τὰς ὀρισθείσας ἀπὸ τὴν θείαν πρόνοιαν μὲ γαλήνην λάμπουσας, ὅπως ὁ θεὸς οὐρανὸς τῆς Ἑλλάδος.

Θερμῶς παρακαλοῦμεν τοὺς γονεῖς οἱ ὁποῖοι λαμβάνουν τὸ Περιοδικὸν αὐτὸ νὰ κατορθώσουν ὅπως ἀναγνωσθοῦν οἱ λόγοι αὐτοὶ ὅχι μόνον ἀπὸ τὰ ἰδικὰ των παιδιὰ, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἄλλα γνωστὰ τοὺς Ἑλληνόπουλα ἐν Ἀμερικῇ.

ΑΣ ΓΝΩΡΙΣΩΜΕΝ ΤΑΣ ΧΟΡΩΔΙΑΣ ΜΑΣ

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΝΤΑΙ οἱ Ἱερατ. Προϊστάμενοι, Ἱεροφάται, καὶ Διοικ. Συμβούλια τῶν Κοινοτήτων ὅπως μᾶς ἀποστείλουν ὁ φωτογραφία τῆς Χορῶδίας τῶν Ἑκκλησιῶν των πρὸς δημοσίευσιν εἰς τὸ ἐξωφύλλον τοῦ «Ὁρθόδοξον Παρατηρητοῦ». Πρέπει ὅμως νὰ εἶνε καθαρά ὁ φωτογραφία καὶ εἰς σχῆμα ἀνάλογον τῆς εἰκόνης τοῦ ἐξωφύλλου.

ΕΠΙ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

ΦΩΤΙΣΜΕΝΑΙ ΔΙΑΝΟΙΑΙ

ΔΕΝ παύεται ημέρα κατά την οποίαν νά μή ἀναγραφῇ εἰς τὸν ἡμέτερον ἡμερήσιον τύπον ὅτι καὶ ἔνας Ἕλλην διορίζεται, κατόπιν διαγωνισμοῦ πολλακῆς λείαν αὐστηροῦ, εἰς δημοσίαν ἢ Κυβερνητικὴν ἐπίζηλον θέσιν. Ἐπίσης εἰς ἐκάστην Κοινότητα καὶ Κοινοτικὴν περιφέρειαν ὑπάρχουν Ἑλληνοαμερικανοὶ ἐπιστήμονες, πολλοὶ περισσότεροι παρ' ὅ,τι φανταζόμεθα. Καὶ εἰς τὸ λείαν ἐγγὺς μέλλον θὰ ἀναδειχθῶν ἐπιστήμονες, λόγιοι καὶ διανοούμενοι Ἑλληνοαμερικανοὶ εἰς πολὺ μεγάλην κλίμακα. Καὶ ὅλοι αὐτοὶ οἱ ὁμογενεῖς ἐπιστήμονες ἀγαποῦν ἐνθουσιωδῶς κάθε τι ἀφορῶν τὴν ἐνταῦθα ὁμογένειαν καὶ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ θὰ ἦσαν πολὺ πρόθυμοι νά κάμουν ὑπὲρ αὐτῶν ὅ,τι δυνατόν. Εἰς τὰς Κοινότητας μόνον ἀπομένει νά ἐπωφεληθῶν συστηματικῶς τὴν κολοσιαιαν αὐτὴν ὑπολανάουσαν δύναμιν τῶν ἐνταῦθα ὁμογενῶν ἐπιστημόνων μας. Ἄς συνεργασθῶμεν μαζύ των ἄς ζητήσωμεν τὰ φωτὰ των καὶ τὰς πολυτίμους ὁδηγίας των. Ἡ Σεβαστὴ Ἀρχιεπισκοπὴ, ἡ θαυμασίως δίδουσα τὰς γενικὰς κατευθύνσεις εἰς κάθε καλὸν καὶ ὠραῖον, καὶ ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου ἐπανειλημμένως καὶ ὠμίλησε καὶ ἔγραψε καὶ δι' ἐγκυκλίων συνέστησε τὰ δέοντα γενέσθαι, καὶ εἶνε προθυμοτάτη καὶ ἄλλον, καὶ ὅλον τῆς τὸν καιρὸν νά διαθέσῃ ἐπὶ τοῦ σπουδαίου αὐτοῦ ζητήματος.

—:—

ΣΗΜΕΙΑ ΕΥΧΑΡΙΣΤΑ

ΟΤΙ ὁ Κλῆρος εἶναι ἀπὸ τὰς πρώτας δυνάμεις καὶ τὸ ἀσφαλέστερον μέσον διὰ νά προοδεύσῃ μία κοινωνία, καταδεικνύεται καὶ ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι εἰς ὅλα τὰ προηγμένα Κράτη καταβάλλεται ἰδιαίτερα πρόνοια καὶ φροντίς καὶ διὰ τὴν ἀξιοπρεπὴ παράστασιν τῶν Ἱερέων. Ἡ Ἑλβετία, ἡ Ἀγγλία καὶ ἄλλα Κράτη, δίδουν τὸ ὠραιότερον τῶν παραδειγμάτων ἀνέκαθεν. Δι' αὐτὸ ἐχάρημεν ἰδιαίτερος, ἀναγνώσαντες ὅτι καὶ ἐν Ἑλλάδι δίδεται τελευταίως μεγίστη προσοχὴ ὅσον ἀφορᾷ καὶ τὴν οἰκονομικὴν κᾶπως καλλιτεύρεσιν τῶν Κληρικῶν. Εἰς πάντας τοὺς ἐφημερίους τοὺς κηρύττοντας τὸν θεῖον λόγον θὰ παραχωρηθῶν ἐπιπρόσθετα μηνιαῖα ἐπιδόματα καὶ ἄλλα εὐκολία διὰ νά ἔχουν ἀπερίσπαστον νοῦν εἰς τὴν ἐπιτέλειαν τῶν καθηκόντων αὐτῶν. Θὰ ἔπρεπε ἀσφαλῶς νά ἐνισχύηται ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ὁ εὐσεβὴς κλῆρός μας, διότι ἀποτελεῖ ἀνυπολόγιστον δύναμιν, τὴν ὁποίαν οὐδὲν μέσον δύναται νά ἀντικαταστήσῃ. Ἡ ἀνύψωσις μιᾶς ὁμάδος, μιᾶς Κοινότητος, ἐνὸς λαοῦ ὁλοκλήρου ἀπὸ αὐτὸν ἐξαρτᾶται. Καὶ πρέπει οὗτος νά ἔχῃ νοῦν ἀπερίσπαστον διὰ νά προσφέρῃ ὅλας τὰς δυνάμεις. Δι' αὐτὸ καὶ ἐν τῇ Σοφίᾳ Σειράχ ἀναφέρεται ἐπὶ λέξει: «ὁδὸς τῷ Ἱερεὶ τὴν μερίδα, καθὼς ἐντέταλται σοι». Προκειμένου δὲ ἰδιαίτερος περὶ τοῦ ἐν Ἀμερικῇ Ἑλληνικοῦ ἡμῶν Ὁρθόδοξου Κλήρου εἶνε δίκαιον νά τονίσωμεν ὅτι οἱ ἡμίσεις ἀμείβονται πολὺ πενιχρῶς καὶ εἶνε ἔργον δικαιοσύ-

νης νά ληφθῇ περὶ αὐτῶν μέτρον δίκαιον ἐκ μέρους τῶν Κοινοτήτων εἰς τὰς ὁποίας ὑπηρετοῦν. Κατὰ τὰ ἔτη τῆς γενικῆς οἰκονομικῆς καχεξίας ἐν Ἀμερικῇ, ὅχι μόνον ἐδέχθησαν οἱ ἐν λόγῳ Ἱερεῖς περικοπὴν τοῦ μισθοῦ των ἀλλὰ πολλοὶ αὐτῶν αὐτοπροαιρέτως ἐπρότειναν τοῦτο χάριν τῶν ἀναγκῶν τῆς Κοινότητός των. Ἀλλὰ τώρα τὰ οἰκονομικὰ τῶν Κοινοτήτων διωρθώθησαν, ἐν ᾧ ὁ ἐλαττωθεὶς μισθὸς τῶν Ἑφημερίων μένει ὁ ἴδιος παρ' ὅλην τὴν ἀνύψωσιν τῆς τιμῆς τῶν εἰδῶν τῆς ζωῆς. Ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ πολὺ ὀρθῶς ἤδη προέβη εἰς σχετικὰς ἐνεργείας.

—:—

ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΔΙΚΑΙΟΤΑΤΑ

ΚΙ' ἐὰν δὲν φέρουν σήμερον κανὲν ἄλλο ἀποτέλεσμα αἱ ὑποβληθεῖσαι πρὸς τὸ ἀρμόδιον Τμῆμα αἰτήσεις τῶν Καθολικῶν Ἱερέων, τῶν Διαμαρτυρομένων καὶ τῶν Ραββίνων, πάντως θὰ πειθαναγκάσουν τοὺς ἐπιχειρηματίας τῶν ἐλαφρῶν θεάτρων, τῶν γνωστῶν ὡς «μπορλέσκ», νά σκεφθῶν διὰ τὸ προσεχὲς μέλλον. Εἶνε πλέον ἢ ἀληθὲς ὅτι τὰ γυμνοθέατρα αὐτὰ τοῦ τύπου «μπορλέσκ», εἶνε κέντρα φανεράς ἀνηθικότητος καὶ θὰ ἔπρεπε νά κλείσουν ἀμέσως διὰ νά μή καταστρέφονται πρὸ παντὸς ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι εἶναι νεαροὶ τὴν ἡλικίαν καὶ χωρὶς ἔρμα. Αἱ γενομένης παραστάσεις εἶναι δικαιοτάται. Ἀλλὰ πολὺ φοβούμεθα ὅτι εἰς τὰς σχετικὰς συζητήσεις καὶ ἐξετάσεις, θὰ ἐπικρατήσουν καὶ πάλιν αἱ ἀπόψεις τῶν ἐπιχειρηματιῶν τῶν θεάτρων ἐπὶ μεγίστη βεβαίως ἠθικῇ θλάβῃ τῆς κοινωνίας. Καὶ ἄλλοτε ἐγένοντο παρόμοιαι παραστάσεις καὶ οὐδεμία παρετηρήθη θελπίσις εἰς τὸ σημεῖον αὐτό, ἴσως διότι αἱ παραστάσεις ἐκεῖναι δὲν ἐγένοντο ἀπὸ κοινοῦ. Ἄς εὐχηθῶμεν τὴν ἡνωμένην φωνὴν Καθολικῶν, Διαμαρτυρομένων καὶ Ραββίνων νά λάβουν ὑπὸ σοβαρὰν ἔποψιν. Ἐν τῷ μεταξύ καὶ ὁ ἄμβων μας ἄς κάμῃ καὶ ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ τὴν σχετικὴν διαφώτισιν.

—:—

ΕΝ ΜΕΣΩ ΜΑΪΩ

ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΘΑ εἰς τὴν ὠραιότεραν ἐποχὴν τῆς Φύσεως, εἰς τὴν θελκτικωτέραν περίοδον τοῦ ἔαρος. Τὰ πάντα γύρω μας περιεβλήθησαν τὴν ὠραιότεραν των περιβολὴν· τὰ ἄνθη ἀπλώνουν τὰ ἀμέτρητα χρώματά των· τὰ πτηνὰ τονίζουν τὸν γλυκύτερον ὕμνον· ὁ οὐρανὸς λαμβάνει, ἰδίως κατὰ τὴν ἀνατολὴν καὶ τὴν δύσιν τὰ ζωηρότερα τῶν χρωμάτων· ἡ θάλασσα ἀτάραχος θεωρεῖ τὴν παραλίαν· τὰ πάντα ἀνταλλάσσουν χαιρετισμούς. Καὶ μόνον οἱ ἄνθρωποι διαπληκτίζονται ὁλοὲν καὶ ἀγωνιοῦν. Περνοῦμεν μέσα ἀπὸ ἕνα ὠραῖον κῆπον γεμᾶτον ἀπὸ τὰ καλλίτερα ἄνθη καὶ πλημμυρισμένον ἀπὸ τὰς λεπτοτέρας εὐωδίας καὶ ἐν τούτοις κλείομεν τὰ μάτια μας διὰ νά μή ἴδωμε καὶ φράσσομεν τοὺς ῥωθωνάς μας διὰ νά μή αἰσθανθῶμεν. Ποδοπατοῦμεν ἀνηλεῶς ἐκεῖνα ποῦ μετὰ τὴν εὐμορφίαν καὶ τὴν χάριν των ἔρχονται νά μᾶς φαιδρύνουν τὴν ζωὴν καὶ νά τὴν κάμουν καλλιτέραν ἀπὸ πάσης ἀπόψεως. Ἡ εὐτυχία εἶνε τόσο πλῆσιον μας καὶ τρέχομεν τόσο μακρὰν διὰ νά τὴν εὕρωμεν. Δὲν θέλομεν νά ἀφιερωθῶμεν εἰς τὸ παρὸν καὶ νά ἐκτιμῶμεν τὸ περιβάλλον. Ἐν τούτοις ὁ Μέγας Θεὸς ἐσκόρπισε καὶ σκορπίζει γύρω μας τὴν χάραν καὶ τὴν εὐτυχίαν. Ἄς θελήσωμεν νά τὰς δεχθῶμεν.

Ο ΑΜΒΟΝ

Ἀρχιμ. Ἀθναγόρα Καβάδα,
Πρωτοπνευματικὸς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς
Ἀμερικῆς

«Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, διὰ αὐτοὺς
υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται».

Εὐτυχισμένοι καὶ εὐλογημένοι ἐκεῖνοι, ποὺ θέλουν, προσπαθοῦν καὶ θυσιάζουν πολὺ ἀπὸ τὴν ζωὴν τους γιὰ νὰ στερεωθῇ ἡ εἰρήνη στὲς ἀτομικὲς καὶ τὲς κοινωνικὲς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων. Ἐκεῖνοι, ποὺ ἔχουν εὐγενικὰ καρδιὰ καὶ συνεργοῦν νὰ διαλύωνται ἡ διαφορὲς, ποὺ χωρίζουν τόσο συχνά, φίλους, συνεργάτας, συζύγους, γονεῖς ἀπὸ τὰ παιδιά τους, προϊσταμένους ἀπὸ ὑφισταμένους, κληρικούς ἀπὸ λαϊκούς, κυβερνήτας ἀπὸ κυβερνωμένους, ἐργοδότες ἀπὸ ἐργάτας καὶ εἰς ὅλες τὲς ἄλλες κοινωνικὲς σχέσεις, ποὺ συνάπτει ἄνθρωπος πρὸς ἄνθρωπον. Αὐτοὶ οἱ εἰρηνοποιοί, λέγει ὁ Σωτὴρ Χριστὸς, θὰ ὀνομασθοῦν καὶ θὰ θεωρηθοῦν ἀπὸ τὸν φιλόστοργον Θεόν, πραγματικὰ καὶ διακεκριμένα παιδιά του, «Υἱοὶ Θεοῦ».

Δὲν ξέρω ἀκριβῶς ἐὰν καμμιὰ ἄλλη ἀρετὴ ἀνθρώπινῃ ἔχῃ ἀποτελέσματα πλεὶς εὐγενικά, πλεὶς χρήσιμα, πλεὶς ἀνθρωπιστικὰ ἀπὸ τὴν ἀρετὴ τῆς εἰρηνοποιήσεως. Ξέρω ὅμως ὅτι ὁ Σωτὴρ Χριστὸς ὡς μόνον χαιρετισμὸν του μετεχειρίζετο τὸ «Εἰρήνη ὑμῖν» δείχνοντας ἔτσι, ὅτι τὸ πρῶτο καὶ οὐσιωδέστερο πρᾶγμα στὸν κόσμον εἶνε ἡ εἰρήνη.

Ἡ εἰρήνη δὲν εἶνε καμμιὰ ξεχωριστὴ ἀρετὴ μεταξὺ πολλῶν ἄλλων· εἶνε στοιχεῖον μὲ τὸ ὁποῖον κάθε καλὸ μπορεῖ νὰ προκύψῃ καὶ καρποφορήσῃ· εἶνε λοιπὸν ἡ βάσις ὅλων τῶν ἀρετῶν.

Εἰρήνη μεταξὺ ἀτόμων ἐξασφαλίζει τὴν φιλίαν των καὶ τὴν ἀπ' αὐτὴν χαράν, καὶ πλημμυρίζει τοὺς ἀνθρώπους μὲ συμπάθεια ἢ ὁποία αὐξάνει τὲς εὐγενικὲς ἀπολαύσεις τῆς ζωῆς, καὶ γλυκαίνει τὲς πίκρες τῆς.

Εἰρήνη στερηθῶναι τὴν ἀμοιβαίαν ἐμπιστοσύνην τῶν ἀνθρώπων, ἡ ὁποία εἶναι τὸ πλεὶς ἀπαραίτητο στοιχεῖο τῆς συνεργασίας των. Ὅπου ὑπάρχει εἰρήνη, σὲ οἰκογένεια, σὲ ὁμάδα ὁποιανδήποτε, συμβάλλει νὰ ἐξελιχθοῦν στὸν ὀργανισμὸν αὐτὸν ἡ ὠραιότερες ἐκδηλώσεις τῆς ψυχῆς, ἡ ἀλληλοεκτίμησις τῶν ἀτόμων, ποὺ τὸν ἀποτελοῦν, ἡ στοργὴ μεταξὺ τους, ἡ μίμησις κάθε τι καλοῦ καὶ ἡ συγκέντρωσις τῆς ψυχῆς καὶ συνειδήσεως σὲ καλωσύνη καὶ στὸ καθῆκον.

Ἀπ' αὐτὰ τὰ ὀλίγα εἶνε φανερόν ὅτι ὁ εἰρηνοποιὸς εἶνε ὁ σπουδαιότερος παράγων στὴν κοινωνικὴ ζωὴ. Εἶνε ὅμως ἐπίσης φανερόν ὅτι ὁ εἰρηνοποιὸς ἔχει δύο χωράφια νὰ καλλιεργήσῃ· α') τὸ δικό του χωράφι, τὸν ἑαυτὸν του, τὴν ψυχὴν του, τὴν ἰδικὴν του ζωὴν, ἀτομικὴν, οἰκογενειακὴν, κοινωνικὴν καὶ β') τὸ κοινωνικὸ χωράφι, τὸ χωράφι τοῦ πλησίον του, τοῦ κάθε συνανθρώπου του, ὡς ἀτόμου πάλιν, ὡς οἰκογενείας καὶ ὡς κοινωνίας.

Καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ τονισθῇ τόσο τὸ πρῶτον ὅσον καὶ τὸ δεύτερον· γιατί ἐκ πείρας γνωρίζουμε ὅτι πολλοὶ ἄνθρωποι, ἐνῶ εἶνε εἰρηνοποιοὶ γιὰ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἔξω

ἀπὸ τὸ σπίτι τους καὶ ἀπὸ τὴν οἰκογένειά τους, εἶνε φιλόνεικοι καὶ διαλυτικὰ στοιχεῖα εἰς τὸ στενὸ κύκλο τῆς ἰδικῆς τους ψυχῆς καὶ ζωῆς. Ἐνῶ ἀνακατεύονται εἰς τῶν ἄλλων τὲς διαφορὰς καὶ ἐνδιαφέρονται νὰ εἰρηνοποιήσουν ἄλλους μεταξὺ των, αὐτοὶ οἱ ἴδιοι εἰς τὲς δικές τους διαφορὰς πρὸς τοὺς ἄλλους ἢ τῶν ἄλλων πρὸς αὐτούς, εἶνε ἀνένδοτοι, ἀδυσώπητοι, ἐκδικητικοὶ καὶ ἀποκρούουν ἐπίμονα κάθε εἰρηνοποιὸν ἐπέμβασιν. Ἐπίσης ὅχι ὀλίγες φορὲς ἀκοῦμε τὸ παράπονο συζύγων, ποὺ λέγουν: «Ὁ ἄνδρας μου ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι καὶ γιὰ ὅλο τὸν κόσμον εἶνε χρυσός· ὅταν ὅμως μπαί- νῃ στὸ σπίτι του γίνεται ἄλλος ἄνθρωπος, γίνεται τύραννος· μᾶς ψήνει τὸ ψάρι στὴ γλώσσα.» Τὸ ἴδιο παράπονο ἀκοῦμε πολλάκις ἀντιστρόφως ἀπὸ τοὺς ἄνδρας διὰ τὰς συζύγους των.

Ἄλλ' αὐτὸ εἶνε φανερωτάτῃ ἀπόδειξις ὅτι, ὅταν κανεῖς, ἄνδρας ἢ γυναῖκα, εἶνε εἰρηνοποιὸς μόνον γιὰ τοὺς ἄλλους καὶ ὅχι γιὰ τὸν ἑαυτὸν του, ὅταν ἐνδιαφέρεται διήθεν νὰ καλλιεργήσῃ τὸ χωράφι κάποιου ἄλλου, ἐνῶ τὸ δικό του τ' ἀφήνει χέρσο, γεμᾶτο ἀγκάθια καὶ βρωμόχορτα, δὲν τὸ κάνει ἀπὸ πραγματικὴν του ἀρετῇ. Εἰς τέτοιες περιπτώσεις κάτω ἀπὸ τὴν εἰρηνοποιὸν ἐνέργειαν τοῦ εἰρηνοποιοῦ εἶνε τὸ συμφέρον, ἡ ἐπίδειξις, ἡ μανία ἀποκτήσεως καλοῦ μὰ ψευτικοῦ ὀνόματος καὶ πολλὰς φορὲς τὸ ὅχι πάντοτε ἀθῶον καὶ εὐγενὲς ἐνδιαφέρον ν' ἀνακατεῖται εἰς τὰς ὑποθέσεις τῶν ἄλλων. Τέτοιος εἰρηνοποιὸς χωρὶς βέβαια χριστιανικὴ ἀγάπη καὶ ἐνδιαφέρον ἀγνὸν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, δὲν περιλαμβάνεται εἰς τὸν μακαρισμὸν: «Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοὶ ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται»· ποτὲ δὲν θὰ κληθῇ τέκνον Θεοῦ.

Τὸ ἔργον τοῦ εἰρηνοποιοῦ κατ' οὐδένα λόγον δὲν πρέπει νὰ ἔχῃ οὔτε ἓνα μόνον πνεύματος ἐπεμβάσεως στὲς ἕνεες ὑποθέσεις· πρέπει νὰ εἶνε ἀγνόν, εὐγενές, νὰ ἀποβλέπῃ μόνον εἰς τὴν ἐπικράτησιν τῆς εἰρήνης μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ εἰς ἀπολύτως τίποτε ἄλλο.

Ὅπου παρατηρεῖται διχόνοια, ὁ εἰρηνοποιός, μὲ εἰλικρινὴ λύπη γι' αὐτό, πρέπει νὰ πάῃ φέροντας στὰ χεῖλη του τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ, νὰ δώσῃ εἰλικρινεῖς ἐξηγήσεις διαλύοντας τὲς παρεξηγήσεις, ἀναλύοντας τὲς διαφορὰς καὶ φιλονικεῖες καὶ παρουσιάζοντάς τες ὡς ἀσήμαντες συνήθειες παρεννοήσεις· μὲ τὰ γλυκόσοφα δὲ λόγια του καὶ μὲ ἀπόδειξιν τῆς ἀγάπης του στοὺς ἐνδιαφερομένους, νὰ πολεμήῃ τὸν Σατανᾶ μὲ τὸ βαμβάκι, καίοντάς του τὸ κονάκι του ὁπουδήποτε τὸ στήσῃ.

Τὸν τρόπον δὲ αὐτὸν καὶ τὴν τέτοιαν ἐνέργειαν πρέπει νὰ ἐφαρμόξῃ πρῶτα στὲς διαφορὰς, ποὺ μποροῦν νὰ τὸν χωρίσουν αὐτὸν τὸν ἴδιον ἀπὸ τοὺς συνανθρώπους του, δείχνοντας αὐτὰ τὰ προσόντα τοῦ εἰρηνοποιοῦ εἰς τὴ δική του τὴ ζωὴ, καὶ ἔπειτα ἀναλαμβάνοντας νὰ εἰρηνοποιήσῃ ἄλλους.

Αὐτὰ θὰ ἦσαν ἀρκετὰ ὡς ἐρμηνεῖα καὶ ἀνάπτυξις τοῦ «Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοὶ ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται». Γιατὶ εἶνε αὐτοφανερόν ὅτι τὸ ἔργον τοῦ εἰρηνοποιοῦ εἶνε εὐλογημένον καὶ ἱερὸν. Ποιὸς μπορεῖ νὰ εἰπῇ ὅτι χρειάζεται ῥητορικὰ ἐπιχειρήματα γιὰ νὰ ἀποδειχθῇ ὅτι ὁ ἥλιος ἔπειτα ἀπὸ μία βαροχειμωνιά εἶνε εὐεργετικὸς καὶ ὅτι τὰ πρωτοβόρρα εἶνε δροσιὰ ἀνεκτίμητη στὴν πυρωμένη ἀπὸ τὴν λάβα τοῦ καλοκαιριάτικου ἡλίου; Ὅλοι τὸ ξέρουν αὐτό.

Ὁρμώμενοι ὅμως ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ ἔργον τοῦ εἰρηνοποιοῦ εἶνε ἔργον εὐλογημένον καὶ ἱερὸν, ἐξ ἀνάγκης ἔχουμε νὰ τονίσουμε πόσο καταραμένο καὶ ἀπαίσιο εἶνε τὸ ἀντίθετον ἔργον, τὸ ἔργον ἐκείνου, ποὺ σπέρνει τὸ σπόρο τῆς διχονοίας στὲς σχέσεις τῶν ἀτόμων καὶ τῶν ὁμάδων, ἐκείνου,

πού με μία ασυγχώρητη ελαφρότητα συνειδήσεως πνίγει την κοινωνική ειρήνη με λόγια και με έργα.

Ἡ περίεργη διανοητική διαστρέβλωση και ψυχική κατάρπωση τῶν τέτοιων ἀνθρώπων, μᾶς ἀναγκάζει νὰ ψάξουμε κἄπως βαθύτερα γιὰ νὰ ἰδοῦμε τί συμβαίνει στὴν ἠθικὴ διάπλασι τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν.

Ὅταν ψάξουμε γιὰ τὰ πραγματικὰ ἐλατήρια, πού προκαλοῦν τοὺς πολέμους μεταξὺ τῶν διαφορῶν κρατῶν, βρίσκουμε ὅτι εἶνε ἢ ζητήματα ἐλευθερίας ἢ ζητήματα ἐμπορικὰ καὶ οἰκονομικὰ ἢ ζητήματα φιλοδοξίας. Τώρα ἀπὸ τὰ ἐλατήρια αὐτά, ἄλλα μὲν εἶνε ἠθικὰ καὶ ἄλλα εἶνε ἀνῆθικα. Μὰ εἴτε ἠθικὰ εἶνε εἴτε ἀνῆθικα, ἐξ ἅπαντος ἔχουν κἄποιο λόγο, δηλ. τὸ συμφέρον, τὸ κέρδος, ὅπως καὶ ἡ κλοπὴ εἶνε ἀνῆθικος, μὰ μ' ὅλη τὴν ἀνηθικότητά της δὲν μπορούμε νὰ ποῦμε ὅτι δὲν ἔχει κἄποιο ἐλατήριο, γιὰτὶ στηρίζεται στὴν ἰδέα ἐπὶ τέλους τοῦ εὐκόλου κέρδους, πού ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, λίγο ἢ περισσότερο, τὸ ἐπιδιώκουν μὲ διάφορα ἐπαγγέλματα καὶ διαφόρους τρόπους διῆθεν νομιμοποιημένους. Καὶ εἰς τὲς περισσότερες περιπτώσεις, πού διχονοοῦν οἱ ἄνθρωποι μεταξὺ τους θὰ βροῦμε στὸ βάθος κἄποια διαφορὰ συμφερόντων· αὐτὴ εἶνε, πού προκαλεῖ τὲς διχόνοιες γιὰτὶ καθ' ἕνα τους ἔχει δική του ἀντίληψιν συμφέροντος, ἀσχέτως ἂν εἶνε σωστὴ ἢ στραβή.

Ἀλλὰ ἂν ζητήσουμε λογικότητα στὲς περισσότερες ἐνέργειες ἐκείνων, πού σπέρνουν ζιζάνια στὲς σχέσεις τῶν ἄλλων ἀνθρώπων πρὸς ἄλλους, δὲν θὰ βροῦμε καμμίαν.

Πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς, πού γίνονται δῆμοι τῆς κοινωνικῆς εἰρήνης, τὸ κάνουν χωρὶς καμμίαν δικαιολογίαν οὔτε καλὴν οὔτε κακὴν οὔτε ἠθικὴν οὔτε ἀνῆθικην. Τὸ κάνουν ἀπὸ μία περίεργη τάσι μισανθρωπίας στὴν ψυχὴ τους· εὐχαριστοῦνται ἢ βρίσκουν κἄποια φαύλη ἀτομικὴ ἱκανοποίησι ἀκατανόητη, βάζοντας τὸν κόσμον σὲ μπελάδες κατὰ οἰονδήποτε τρόπον κ' ἔτσι κυριολεκτικῶς ἀντιπροσωπεύουν τὸ διάβολο καὶ τοῦ κάνουν τὴ δουλειά του πολὺ καλύτερα ἀπὸ ὅ,τι θὰ τὴν ἔκανε αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ διάβολος. Γι' αὐτὸ στὴ γλώσσα τῆς ἠθικῆς θὰ τοὺς ὀνομάζουμε μισανθρώπους, ὁ λαὸς ὅμως στὴν πολὺ ἐκφραστικὴ ἀλλὰ εἰρωνικὴ γλώσσά του, τοὺς ὀνομάζει καλοθελητὲς ἢ ψυχικάρηδες.

Δύο ἄνθρωποι φίλοι, συγγενεῖς, συνεργάται, συμπολίται, ἢ οἰασδήποτε ἄλλης σχέσεως, ἔχουν κἄποια διαφορὰ, πού τοὺς φέρνει σὲ διχόνοια· ἀμέσως ξεφτυτρώνει ἄσπαρτος ὁ καλοθελητής, ὁ ψυχικάρης, ἔτοιμος νὰ ἀντιπροσωπεύσῃ τὸν Σατανᾶ πολὺ κατάλληλα· προσφέρει ἀμέσως τὴ συμπάθειά του ὑπὲρ τοῦ ἐνὸς ὡς ἀδικηθέντος, ἢ πηγαίνει τότε στὸν ἕνα καὶ τοῦ λέγει ὅτι αὐτὸς ἔχει τὸ δίκην καὶ τὸν ἐρεθίζει ὡς ἀδικούμενον ὑπὸ τοῦ ἄλλου, καὶ κατόπιν πάει καὶ στὸν ἄλλον καὶ λέει καὶ σ' ἐκεῖνον τὸ ἴδιο. Τοὺς παρουσιάζει ὡς γιαιτρικὰ τῆς διαφορᾶς τους τὲς φιλικές του διῆθεν γνώμες, πού δὲν εἶνε τίποτε ἄλλο παρὰ ζαχαρωμένα ἐρεθιστικὰ χάπια, δηλητηριώδη, μὲ τὰ ὁποῖα δηλητηριάζει τὴ σκέψιν τους, καὶ σιγὰ-σιγὰ μὲ τὸ σάπιο ἐνδιαφέρον του κάνει τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους ἄσπονδους ἐχθροὺς μεταξὺ των.

Ἀνδρόγυνα ἔχουν πολὺ συχνὰ μικροδιχόνοιες, πού προέρχονται πολὺ φυσικὰ τὲς περισσότερες φορὲς ἀπὸ τὲς ἀναποδιὰς τὲς ὁποῖες συναντοῦν στὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς ἢ κ' ἀπὸ διαφορὰ ἀντιλήψεων. Ἡ ψυχολογικὴ στιγμὴ εἶνε πολὺ κατ'ἀλληλὴν γιὰ τὸν καλοθελητὴ ἄνδρα ἢ γυναῖκα ἀδιάφορο· δὲν πηγαίνει νὰ καθισχυρᾷ τὴ διχόνοια, δείχνοντας στὸν καθένα ἀπὸ τοὺς δύο τοὺς ξεχωριστὰ τὸ ἄδικο του, ἀλλὰ τοῦναντίον τοῦ μεγαλοποιεῖ τὸ δίκην του, συμβουλεύοντας πῶς νὰ τὸ ἐπιτύχῃ τὸ δίκην του αὐτὸ καὶ φέρνοντάς του πα-

ραδείγματα ἐπιτυχίας ἄλλου προσώπου σὲ παρόμοιες περιπτώσεις. Ἔτσι τοῦ φουσκώνει τὴ σκέψιν μὲ τὴ μεγαλοποιημένη ἰδέα τοῦ καταπατουμένου διῆθεν δίκην του καὶ τὸν κάνει ἢ τὴν κάνει νὰ θεωρῇ ὡς ἐχθρόν του τὸ σύντροφο τῆς ζωῆς του· ἀπὸ τὴν ἰδέα αὐτὴ ὅλες ἡ οἰκογενειακὲς συμφορὲς μπορούν νὰ βγοῦν· ἀσυμπίδαστον χαρακτηρῶν, συζυγικὴ ἀπιστία, διαζύγια, ξεθεμέλιωμα οἰκογενειῶν, πέταμα παιδιῶν στοὺς δρόμους, οἰκονομικὸ βαράθρομα, ἐγκλήματα.

Τὸ ἴδιο γιὰ νὰ μὴ πολυλογοῦμε σ' ὅλες τὲς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων μεταξὺ τους, πού ἀνέφερα προτῆτερα· ὁ καλοθελητής, τὸ κοινωνικὸ αὐτὸ ποντίκι, κάνει τροῦπες, ρημάζει τοίχους, θεμέλια, μολύνει ντουλάπια καὶ τροφὲς καὶ μεταφέρει κοινωνικὲς ἐπιδημίες ἢ θεριέβει ἐνδημικὲς κοινωνικὲς ἠθικὲς ἀρρώστειες.

Τὴν ψυχικὴ αὐτὴ ἀρρώστεια οἱ ψυχολόγοι τὴν θεωροῦν ὡς ἄλλην μορφήν τῆς μισανθρωπίας. Εἶνε καὶ οἱ καλοθεληταὶ αὐτοὶ μισάνθρωποι ἀλλὰ μὲ τὸν σοβαρότερο χαρακτηρὰ τῆς ἀρρώστειας αὐτῆς· γιὰτὶ ὁ συνήθης μισάνθρωπος ἐκδηλώνει τὸ μῖσός του πρὸς τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους, ἀποφεύγοντας τὸν κόσμον, τὴν κοινωνία, τὲς χαρὲς της καὶ τὲς λύπες της, τὲς τέρψεις της καὶ τὲς ἀπογοητεύσεις της. Κι' ἐνῶ βέβαια κἄπως ἀδικεῖ τὴν κοινωνία μὴ συνεργαζόμενος μ' αὐτήν, ὅμως δὲν προσπαθεῖ σκοπίμως νὰ τὴν ζημιώσῃ· ἐνῶ ὁ μισάνθρωπος καλοθελητής δὲν τὴν ἀποφεύγει, ἀλλὰ τοῦναντίον στέκει μαζί της γιὰ νὰ τὴν ὑπονομεύῃ ἐπιτυχῶς, σκάφτοντας τὰ θεμέλια τῶν κοινωνικῶν σχέσεων τῶν ἀνθρώπων.

Κι' ἡ ἀρρώστεια αὐτὴ δὲν προέρχεται ἀπὸ ἀμάθεια· χιλιάδες κ' ἑκατοντάδες χιλιάδων ἐγγραμμάτων, ἐπιστημόνων καὶ ἐν γένει πεπαιδευμένων, ἦσαν καὶ εἶνε τέτοιοι.

Ἐνῶ δὲ ὁ μισάνθρωπος, λεγόμενος καλοθελητής, μπορεί νὰ ἐπιφέρῃ τὰ ἴδια κακά, πού προξενεῖ ὁ φθονερὸς καὶ ὁ συκοφάντης, ὅμως εἶνε πολὺ διάφορος ἀπ' αὐτοὺς τοὺς δύο γιὰτὶ στὰς πράξεις τοῦ φθόνου καὶ τῆς συκοφαντίας ὑπάρχει σχεδὸν πάντοτε τὸ ἐλατήριο τοῦ συμφέροντος, ἐνῶ στὸν ἐπιζήμιον καλοθελητὴ δὲν εἶνε πολὺ ἀναγκαῖον τὸ συμφέρον, οὔτε καὶ ἄλλο κανένα ἐλατήριο συνήθως ὑπάρχει.

Ἐκεῖνο, πού μπορούμε νὰ ποῦμε ὅτι ἀνοίγει τὸ δρόμον τοῦ καλοθελητοῦ στὴ μισανθρωπία του αὐτὴ εἶνε ἡ ἀμέλεια τῆς ἐξετάσεως τῶν πράξεων του καὶ ἡ βαθμιαία παραμέλησις τῆς συνειδήσεως.

Ὅταν ἔγραψα πέρυσι στὸν «Ὁρθόδοξον Παρατηρητὴν» γιὰ τὸν Πιλάτον στὴν δίκην τοῦ Χριστοῦ, ἐτόνισα ὅτι οὔτε φόβον, οὔτε μῖσος, οὔτε δικαστικὴν ἀνικανότητα, οὔτε καμμίαν ἄλλην ὠρισμένην ἀρετὴν ἢ κακίαν βρίσκουμε στὴν πράξιν του, τὴν καταδίκην τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὴν ἀπεδώσαμε φυσικὰ εἰς ἐλαφρότητα συνειδήσεως· εἶχε συνειθίσει τὴν συνείδησί του νὰ μὴν ἐξετάζῃ λεπτομερῶς τὴν ἠθικὴν ἀξία κάθε πράξεώς του. Τὸ ἴδιο κ' ὁ καλοθελητής ἔχει μέσα του μία ἀκατανόητη ὁρμὴ νὰ ἐπιδεινώνῃ τὰς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ μιὰ φοβερὴ ἐλαφρότητα συνειδήσεως.

Εὐτυχῶς ἡ τόσο ἐπιζήμιος στὴν κοινωνία ψυχικὴ αὐτὴ ἀρρώστεια δὲν εἶνε ἀγίατρευτὴ· τοῦναντίον γιαιτρεύεται εὐκολώτατα, ἀρκεῖ νὰ θελήσῃ νὰ τὴν προσέξῃ ὁ ψυχικὸς ἄρρωστος.

Κατὰ μικρὸ ἢ μεγάλον ποσόν, οἱ περισσότεροι τὴν ἔχουμε τὴν ἀρρώστεια αὐτὴ· πάντοτε εἶνε καιρὸς νὰ τὴν γιαιτρεύσουμε, νὰ μὴν τὴν ἀφήσουμε νὰ μᾶς κυριεύσῃ.

Τὸ ἐνστικτο, πού ἔχουμε σχεδὸν ὅλοι μας νὰ ἀναμειγνύουμε τὴν προσωπικότητά μας στὲς διαφορὰς κοινωνικὲς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων, δὲν εἶνε κακό, εἶνε καλὸ, πολὺ καλὸ· μό-

(Συνέχεια εἰς τὴν 13ην Σελίδα)

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΣ ΤΗΣ ΕΝ ΑΜΕΡΙΚΗ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Ἀγαπητοὶ συνάδελφοι:

Αὐτὴ τὴ στιγμή μόλις ἐτελείωσα τὴ διόρθωσι τῶν ἐκθέσεων, πού εἶχα βάλει γιὰ γραπτὴ ἐργασία στὰ παιδιά.

Διαβάζοντας τὲς ἐκθέσεις αὐτὲς ἔννοιωσα μιὰ συγκίνησι, πού ἄλλοτε μὲ ἔκανε νὰ χαμογελῶ μπροστὰ σὲ ὀρισμένες φράσεις τῶν παιδιῶν, καὶ ἄλλοτε νὰ λυποῦμαι γιὰ μερικὲς ἀτέλειες ἐκ μέρους μου πρὸς τὰ παιδιά αὐτά, πού πολλὲς φορὲς ἡμεῖς οἱ ἴδιοι τὰ ἀδικοῦμε χωρὶς νὰ τὸ προσέξωμε.

Ἦταν πραγματικὰ ἐπιτυχημένη ἡ ἐμπνευσις, πού εἶχα νὰ ὀρίσω στὰ παιδιά ὡς ἔκθεσι ἕνα γράμμα πρὸς ἐμένα. Ὡ! ἂν ἦταν δυνατὸ νὰ διαβάζατε ὅλα αὐτὰ τὰ γράμματα! θὰ ἐβλέπατε χαριτωμένα παρὰπονα τῶν παιδιῶν καὶ ἀλήθειες πολὺ ψυχολογημένες, γραμμένες μὲ τὴ ψυχικὴ εἰλικρίνεια, πού ἔχουν ἐδῶ τὰ παιδιά.

Ἕνα παιδί ἐκφράζει τὴ λύπη του, γιὰ τὸ Σχολεῖο μᾶς δὲν εἶνε περιποιημένο. Ἄλλο μοῦ γράφει: «Ἀγαπητὴ Διδασκάλισσα, πολλὲς φορὲς μ' ἔχετε τιμωρήσει γιὰ μικρὰ πράγματα, λέω γιὰ τὸ νὰ μου δίνετε τιμωρία, μὰ θυμοῦμαι ἡ κυρία. . . . ἔσπαζε ἀπάνω μου τὴ ρίγα, καὶ ἀγαπῶ λίγο τὴ δική σας γραμμένη τιμωρία ἀντὶς γιὰ τὸ ξύλο». Ἄλλο παιδί μοῦ παραπονεῖται πῶς τοὺς βάζω πολλὰ γραπτὰ στὸ σπῆτι, ἐνῶ ἔχουν τόσα Ἀμερικανικὰ μαθήματα.

Μιὰ μικρὴ μαθήτρια μοῦ γράφει: «Γιὰτί, ἀγαπητὴ διδασκάλισσα, ὅταν ἔρχομαι λίγο ἀργὰ μὲ μαλώνετε ἐνῶ συγχωρῆς τὴν Π. Ρ.; Ἐμένα ποτὲ δὲν μ' ἀγαπᾶς, ὅλο μὲ μαλώνετε, ἐνῶ εἰμαι μικρὴ, ὅμως ἐγὼ τὰ ξεχνῶ ὅλα αὐτὰ καὶ δὲν ξέρετε ὅτι σᾶς ἀγαπῶ πάρα πολὺ.»

Φτωχὴ μικρούλα. Ὅταν ἐδιάβασα τὸ γράμμα τῆς κατάλαβα ὅτι δὲν ἔχει ἴσως αἰδω. Τῆς φέρομαι πάντα αὐστηρὰ γιὰ τὸν χαμογελᾶ διαρκῶς καὶ γιὰ τὴ βρῖσκω πῶς ἔχει μεγάλη οἰκειότητα ἀπέναντί μου, ἐνῶ ποῖος ἡξέρει ἂν τὴν οἰκειότητα αὐτὴ δὲν τῆς τὴν δίνει ἡ ἀγάπη τῆς πρὸς ἐμένα.

Πόσο δύσκολο λοιπὸν πρᾶγμα εἶναι τὸ νὰ μπορῇ κανεὶς νὰ βρῖσκει ἀκριβῶς τὸ ἐλατήριο τῶν παιδικῶν πράξεων!

Ἄς εἶναι ὅμως, τὰ μόνα γράμματα, πού ἔγραφαν παρὰπονα καὶ πού μοῦ ἔδωσαν ἴσως ἕνα καλὸ μάθημα, ἦταν τρία ἔως τέσσερα, ἐνῶ ὅλα τὰ ἄλλα ἐκφράζονται μὲ τὰ πεῖδι τρυφερὰ λόγια πρὸς ἐμένα καὶ πρὸς τὸ Ἑλληνικὸ Σχολεῖο τους. Μερικὰ παιδιά ἐκφράζουν τὴν προτίμησίν τους στὸ μάθημα τῆς Ἱστορίας, ἄλλα στὸ μάθημα τῆς Γραμματικῆς καὶ ἄλλα βρῖσκουν πῶς εἰμαι θαυμαστὴ γιὰ τὸ ξέρω πολλὰ πράγματα!.. Αὐτὸ ἐπεδίωξα ἐγὼ νὰ κάμω τὰ παιδιά νὰ τὸ πιστέψουν προσέχοντας π. χ. νὰ μὴ ζητῶ ποτὲ τὴ βοήθεια τοῦ διβλίου ὅταν τοὺς διδάσκω, νὰ τοὺς ἀναπτύσω τὰ διάφορα μαθήματα μὲ εὐρεία ἐξήγησι, κλπ., γιὰ τὸ ξέρω πολὺ καλὰ πῶς τὰ παιδιά ὑπερφηανεύονται καὶ κολακεύονται πολὺ ὅταν ξέρουν πῶς ὁ δάσκαλός τους εἶναι «σοφός» (κατὰ τὴν ἀντίληψίν τους)· τότε ἐνισχύεται ἡ ἐμπιστοσύνη τους πρὸς ἐμᾶς καὶ ἐπομένως ἀποκτοῦμε περισσότερον κύρος. Μέσα στίς ἐπιστολὰς βρῆκα καὶ μία, ἡ ὁποία παρ' ὅλο πού δὲ γράφηκε ἀπὸ μαθητὴ ἀρίστης προόδου, εἶναι ἀρκετὰ ὑποφερτὴ στὴ σύνταξι καὶ στὴν ὀρθογραφία. Ἐγράφηκε ἀπὸ ἕνα πολὺ καλὸ παιδί, ἔως 16 ἐτῶν, πού ἔχασε τὴ μητέρα του,

καὶ προστατεύει ἀπὸ τώρα τρία μικρότερα ἀδελφία του.

Σᾶς τὴν παραθέτω κατὰ πιστὴ ἀντιγραφή.

Ἀγαπητὴ Διδασκάλισσα,

«Πόσον καιρὸ σᾶς γνωρίζω; Θὰ εἶναι τρία χρόνια. Πῶς ὁ καιρὸς κάνει διαφορὰ. Ἐὰν καμιά φορὰ εἴμαστε κακοὶ θέλω νὰ μᾶς συγχωρήσετε. Πόσες φορὲς στὸ σπῆτι θυμοῦμαι τὰ λόγια σας καὶ λέγω πρέπει νὰ κάνω ὅτι εἰμπορέσω νὰ γίνωμαι καλοί. Ὁ καιρὸς περνᾷ γρήγορα.

Κητῶ πῶς τὰ καλὰ ἔτη πού εἶχαμεν μαζύ, ἀλλὰ αὐτὸν τὸν χρόνον θὰ σᾶς ἀφήσομεν.

Ἐλθαμεν, ἐμάθαμεν Ἑλληνικὰ καὶ φεύγομεν μὲ ἐλπίδες. Οἱ ἡμέρες μας εἶναι μετρημένες. Ὅταν ἔχασα τὴν ἀγαπητὴ μου μητέρα ἀγαποῦσα νὰ ἔρχομαι στὸ Ἑλληνικὸν σχολεῖον νὰ ἀκούω τοὺς λόγους σου καὶ ἤστερα ὅταν μὲ φώναξαν οἱ φίλοι μου νὰ παίξω θυμήθηκα τὰ λόγια σας καὶ εἶπα «Πρέπει νὰ δουλέψω γιὰ τὰ ἀδελφία μου». Σᾶς κάμνω ὑπόσχεσι ὅτι θὰ γίνω ἕνας καλὸς ἄνθρωπος. Καθένας γνωρίζομεν ὅτι ἐμάθαμεν κάτι οἱ κῶποι σας δὲν πῆγαν ἄχρηστα. Ποτὲ δὲν θὰ λησμονήσω τὴν διδασκάλισσάν μου πού ἦλθε ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰ λόγια τῆς μὲ ἄκαμαν καλὸ παιδί.

Δὲν ἤξερα ὅτι ἡ Ἑλλάδα εἶναι τόσο καλὴ. Τώρα δὲν λυποῦμαι κατὶ τίς στὴν καρδιά μου στὸ ἀμερικανικὸ σχολεῖον ὅσον πολὺ στὸ Ἑλληνικὸν (θέλει ἴσως νὰ πῇ τὸ Ἑλληνικὸν Σχολεῖον τὸν συγκινεῖ περισσότερον). Θὰ ἀπόρομεν τὸ δῖπλωμά μας μὴ μᾶς λησμονήτε.

ὁ μαθητὴς σας Μ. Κ.»

Μὲ τὴν ἔκθεσι αὐτὴ, ἀγαπητοὶ Συνάδελφοι, κλείνω σήμερα τὰ παιδαγωγικά μου θέματα. Ἄς εἶναι ὡς ἐπισφράγισίς τους τὰ ὡμορφα αὐτὰ λόγια, πού ἔγραψε ἕνας μαθητὴς στὴ διδασκάλισσά του.

Νά, ἡ γλυκεῖα ἀμοιβὴ γιὰ τοὺς κόπους καὶ τὲς ψυχικὲς δυνάμεις, πού ἐξοδεύομε μέσα στὸ σχολεῖο. Νά, ἡ μεγάλη ἀπόλαυσις, πού αἰσθάνεται ἡ ψυχὴ μας γιὰ τὸ δύσκολο καὶ τόσο κοπιαστικὸ ἔργον μας. Τί ἄλλο θὰ ἦταν γιὰ μᾶς τόσο ὡμορφο καὶ ἐκανοποιητικὸ ἀπὸ τοῦ νὰ αἰσθανώμεθα πῶς τὰ λόγια καὶ ἡ ἐργασία μας εἶχαν ἐπίδρασι σὲ ψυχρὲς ἄνθρωπινες; Πῶς τίς ψυχρὲς αὐτὲς ἡ διδασκαλία μας τὲς διέπλασε, τὲς ἐξηγυγένισε καὶ συνετέλεσε εἰς τὸ νὰ προστεθοῦν εἰς τὴν κοινωνία καὶ ἄλλες ὑπάρξεις μὲ ψυχὴ λεπτὴ καὶ ἐξηγυγενισμένη;

Ὅπου καὶ ἂν ὑπάρχη διδάσκαλος ἐργαζόμενος, τὸν ἀτενίζουν τὰ μάτια τῆς φαντασίας μου μὲ σεβασμὸ καὶ ἀγάπη, καὶ ἀκόμα περὶ ἀπέραντη συμπάθεια αἰσθάνομαι γιὰ σᾶς ὅλους, πού δοκιμάζετε τόσες θλίψεις μακρυνὰ ἀπὸ τὰ ἑλληνικὰ χώματα γιὰ νὰ συγκρατήσετε τὰ παιδιά τῆς Ἑλλάδος μας μέσα στὸ πλαίσιο τῆς θρησκείας καὶ τῶν ἑλληνικῶν μας παραδόσεων. Γιὰ σᾶς ὅλους, πού ἀναλαμβάνοντες νὰ διδάξετε σὲ Ἑλληνικὸ Σχολεῖο τῆς Ἀμερικῆς, ἀναλαμβάνετε ἕνα πραγματικὸ ἀγῶνα, πού θὰ σᾶς δώσῃ πολλὰς θλίψεις καὶ ἐλάχιστες χαρὲς.

Σήμερα, τελειώνοντας τὴν παιδαγωγικὴ μου ἔκθεσι, εὐχαριστῶ πρῶτα ἀπ' ὅλους τὴ σεβαστὴ Διεύθυνσι τοῦ «Ὁρθοδόξου Παρατηρητοῦ», πού μοῦ ἔκαμε τὴν τιμὴ νὰ μοῦ ἐπιτρέψῃ νὰ μιλήσω μαζύ σας ἀπὸ τῆς στήλης του. Σὲ σᾶς δὲ ὅλους, ἀγαπητοὶ Συνάδελφοι, πού εἶχατε τὴν καλωσύνη νὰ ἐξοδέψετε λίγο ἀπ' τὲς πολὺτιμες ὥρὲς σας γιὰ

(Συνέχεια εἰς τὴν 13ην Σελίδα)

Θεοδ. Κοκκινάκη, Δ. Θ.
Διακόνου

ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΜΑΣ

Εἰς τὸ πλᾶσιον τῆς ζωῆς μας δύο παράγοντας δυνατοὺς διακρίνομεν. Καὶ αὐτοὶ εἶναι, τὰ **Μέσα** διὰ τῶν ὁποίων ζῶμεν καὶ οἱ **Σκοποὶ** διὰ τοὺς ὁποίους ζῶμεν. Τίποτε δὲν δύναται νὰ φανερώσῃ τὸ βάθος τῆς συνειδήσεως ἐνὸς ἀνθρώπου ἢ τὴν ἠθικὴν ποιότητα μιᾶς ἐποχῆς ὅσον ἢ ἀρμονικὴ ἐπαφὴ καὶ ἡ συγκριτικὴ ἰσοστάθμισις τῶν δύο αὐτῶν παραγόντων, τῶν Μέσων καὶ τῶν Σκοπῶν τῆς ζωῆς μας.

Ἐκεῖνο, ποὺ διακρίνει τὴν ἐποχὴν μας ἀπὸ ἄλλας παρωχημένας περιόδους εἶναι ἡ κυριαρχία μας ἐπὶ τῶν ἐπιστημονικῶν μέσων τῆς ζωῆς. Ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην αἰδυνάμεις τῆς φύσεως ἀπὸ τοῦ ἀτμοῦ μέχρι τῶν ἀθίκτων δυνάμεων τοῦ αἰθέρος ἔχουν δουλικῶς ὑπαχθῇ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μας. Τὸ πᾶν ἐκμεταλλεῖται ἐπιστημονικῶς καὶ μετ' ἀκριβείας πρὸς αὔξησιν τῶν μέσων τῆς ζωῆς μας. Καὶ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι κατέχομεν τόσα, ὅσα ἄλλοι εἰς ἄλλας ἐποχὰς οὔτε καὶ ὠνευρέθησαν.

Ἄλλ' ὅταν στρέψωμεν τὴν προσοχήν μας ἀπὸ τὰ **μέσα** διὰ τῶν ὁποίων ζῶμεν εἰς τοὺς **σκοποὺς** διὰ τοὺς ὁποίους ζῶμεν τί βλέπομεν; Δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι εὐρισκόμεθα εἰς ὑψηλότερον ἐπίπεδον ἢ οἱ προπάτορές μας;

Τὴν ἀπάντησιν δύναται νὰ μᾶς τὴν δώσῃ ἡ Ἱστορία. Ὡς μεταφέρωμεν τὴν σκέψιν μας εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὡς φυλλομετρήσωμεν τὴν Ἱστορίαν της. Ἄλλ' ἂς σταματήσωμεν πρὸς στιγμὴν εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Περικλέους. Τότε, γύρω ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολιν, ἕνας Λαός, μικρὸς κατ' ἀριθμὸν, ἀλλὰ μεγάλος εἰς τὸν νοῦν, ἐδημιουργεῖ ἕνα πολιτισμὸν. Ἐδημιουργεῖ καὶ ἠγωνίζετο νὰ τὸν προστατεύσῃ ἀπὸ τοὺς βαρβαρισμοὺς τῶν ἐπιδρομέων. Καὶ τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι ἐδημιούργησε ἕνα ἀνεξάντλητον θησαυροφυλάκιον ἐμπνεύσεων πρὸς τὸ ὁποῖον κατευθύνεται ἡ σκέψις καὶ τὸ ἐνδιαφέρον ὅλου τοῦ κόσμου.

Τὰ μέσα διὰ τῶν ὁποίων ἔζων ἦσαν πράγματι πρωτόγονα, πτωχά, μηδαμινά. Ἄλλ' ὅταν ἐξετάσωμεν τοὺς σκοποὺς διὰ τοὺς ὁποίους ἔζων, ὁ Πρωξίτης, ὁ Φειδίας, ὁ Αἰσχύλος, ὁ Σοφοκλῆς, ὁ Πλάτων, τότε ἀναμφιβόλως θὰ θέσωμεν τὰς «κλεινάς Ἀθήνας» εἰς ὑψηλότερον ἐπίπεδον, εἰς ἀνωτέραν ἱστορικὴν πνευματικὴν βαθμίδα, παρ' ὅτι δύνανται νὰ φθάσουν αἱ σύγχρονοι μεγαλοπόλεις μας.

Ἡ ἂς μεταφέρωμεν καλλίτερον τὴν σκέψιν μας εἰς τὴν ζωὴν τῶν ὀλίγων μαθητῶν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Τὰ μέσα διὰ τῶν ὁποίων ἔζων ἦσαν κατώτερα πάσης περιγραφῆς. Ἦσαν ἄνθρωποι πτωχοί. Τὸ ἐπάγγελμα ἀλιεῖς. Ἡ ζωὴ τῶν ἦτο ζωὴ πτωχοῦ ἐστερημένου πολλῶν εὐκολιῶν. Αἱ οἰκίαι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦσαν, κατὰ τὴν Ἱστορίαν, μικραί. Μὲ δύο μόνον παράθυρα. Ἰσως χωρὶς θερμάστραν. Ἐκοιμῶντο ἐπάνω εἰς κακοτέχνους σοφάδες καὶ εἰς τὸ δάπεδον· πολλάκις ἐκοιμῶντο μαζὺ καὶ τὰ ζῶα τῶν. Αἱ περιοδεῖαι τῶν ἦσαν μαρτυρικαί. Ταλαιπωρίαι, φοβεροὶ καύσωνες, πεζοπορεῖαι, ληστεῖαι, διωγμοί, κούρασες, τοὺς κατέβαλλον σωματικῶς. Ἐν ὀλίγοις δὲν εἶχαν μέσα πολὺ διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀναγκῶν τῆς ζωῆς τῶν.

Ἄλλ' ὅταν σκεφθῶμεν τοὺς σκοποὺς διὰ τοὺς ὁποίους ἔζων! Ὅταν ἀναλογισθῶμεν τὴν βαθύτητα τῶν ἐπιδιώξεων

τῶν καὶ τὴν εὐτέλειαν τῶν μέσων τῆς ζωῆς τῶν! Ὅταν ἐξετάσωμεν τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον ἐπετέλεσαν ἀλλὰ καὶ τὰ μέσα διὰ τῶν ὁποίων ἔζησαν, δὲν ἔχομεν παρὰ νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι εὐρισκόμεθα ἐνώπιον ἡρώων, ἐνώπιον ἁγίων, ἐμπνευσμένων, ἀφωσιωμένων, ἀληθινῶν, ἀξίων Ἀποστόλων τοῦ Χριστοῦ.

Καὶ ἡμεῖς πῶς ζῶμεν; Εἴμεθα πράγματι ὑπέρτεροι ἀπὸ ἀπόψεως μέσων ζωῆς ἀπὸ ὅλας τὰς ἐποχὰς τῆς ἱστορίας. Ἀλλὰ τὸ ζήτημα εἶναι διὰ τί ζῶμεν. Εἴμεθα ὑπέρτεροι καὶ εἰς τοὺς σκοποὺς; Εἶναι οἱ σκοποὶ μας ἀξιοὶ διὰ τοιαῦτα μέσα; Ἰσοσταθμίζει ἡ ἀξία τῶν μέσων πρὸς μίαν ἀνωτέροτητα σκοπῶν μας; Αὐτὸ εἶναι τὸ μεγαλύτερον ἐρώτημα τῆς ἐποχῆς μας καὶ τὸ δυσκολώτερον πρόβλημα τοῦ πολιτισμοῦ μας.

Τί δυνάμεθα νὰ ἀπαντήσωμεν; Ἡ συνειδήσις μας ἀναμφιβόλως γνωρίζει τὴν ἀπάντησιν καὶ πολλάκις τὴν φωνάζει. Ἄν προσέξωμεν θὰ ἀκούσωμεν τὸν ἀντίλαλον τῆς φωνῆς της νὰ ἐπιστρέφῃ καυστικὸς εἰς τὰ ὦτά μας. Ἄν θελήσωμεν δυνάμεθα νὰ διαβάσωμεν τὰ μεγάλα γράμματα, ποὺ γράφει εἰς τὴν ὄψιν κάθε περιτέχνου δημιουργήματός μας, ποὺ σκοπεῖ τὴν αὔξησιν τῶν μέσων τῆς ζωῆς μας: «Προοδευτικά μέσα διὰ σκοποὺς ὀπισθοδρομικοὺς!» Αὐτὸ γράφει!

Οἱ Κινηματογράφοι, ἐπὶ παραδείγματι, δὲν εἶναι ὡραϊσμάτι καὶ πολυτιμότη ἐφεύρεσις; Καὶ εἶναι ἀληθὲς ὅτι κάποτε χρησιμοποιεῖται θαυμασίως. Ἀλλὰ εἰς ποῖα χέρια, εἰς ποῖας συνειδήσεις ὕλιστικῶν ὑπολογισμῶν ἔχει πέσει ἡ κινηματογραφικὴ παραγωγὴ; Τὸ θαυμάσιον αὐτὸ ὄργανον διὰ τοῦ ὁποῖου διδασκόμεθα μὲ τὸν ταχύτερον τρόπον γνώσεις πολυτίμους, χρησιμοποιεῖται πολλάκις ἐκ προθέσεως διὰ νὰ κάμῃ τὸ ἔγκλημα ἐλκυστικόν, νὰ διασαλεύσῃ ἀθῶας συνειδήσεις, νὰ ἐπενδύσῃ ἐπιχαρίτως τὴν ἀπολασίαν καὶ νὰ δείξῃ τὰ «προοδευτικά μέσα διὰ σκοποὺς ὀπισθοδρομικοὺς».

Ὅταν σκεπτόμεθα διὰ τὸν διεθνή ἀφοπλισμὸν, πολὺ συχνὰ ὑπενθυμίζομεν εἰς τοὺς ἑαυτοὺς μας τὰ καταστρεπτικὰ γεγονότα τῶν πολέμων τῆς Ἱστορίας. Ἀλλὰ τί εἶναι ἐκεῖνα ἔμπρὸς εἰς αὐτὰ ποὺ εἶδαμε τελευταίως ἢ ἔμπρὸς εἰς αὐτὰ ποὺ μᾶς ἀναμένουν;

Οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν εἰς τὸν Μαραθῶνα μὲ δέκα χιλιάδας ὀπλίτας καὶ μὲ ἀπώλειαν μόλις διακοσίων στρατιωτῶν. Ὁ Ναπολέων εἰς τὸ Ὠστερλιτζ ἐκ τῶν 70 χιλιάδων Γάλλων ποὺ ὠδήγει ἔχασε μόνον ὀκτὼ χιλιάδας. Ἄλλ' αἱ σύγχρονοι στρατιωτικαὶ δυνάμεις εἶναι ἀφαντάστως ὑπέρτεραι. Ὁ σύγχρονος στρατιώτης ἔχει ἀσυγκρίτως μεγαλύτεραν δύναμιν, λόγῳ τῶν μέσων ποὺ χρησιμοποιεῖ παρὰ 30 ὀπλίται τοῦ Λεωνίδου. Εἶναι δυνατόν ἐντὸς ὀλίγων ὥρῶν ἡ Νέα Ὑόρκη καὶ τὸ Λονδίνον καὶ τὸ Παρίσι μὲ τὰ ἑκατομμύρια τοῦ πληθυσμοῦ τῶν νὰ μετατραποῦν εἰς πελωρίων διαστάσεων νεκροπόλεις. Ὁ νέος πόλεμος, ἐὰν θὰ ἔλθῃ, δὲν θὰ παρατάσῃ ἀθλητὰς στρατιώτας, ἢ τακτικὰ σώματα στρατοῦ, ἀλλὰ ὀλοκλήρους πληθυσμοὺς ἐναντίον πληθυσμῶν, ὀπλισμένων μὲ «προοδευτικά μέσα διὰ σκοποὺς ὀπισθοδρομικοὺς».

Ἀπὸ τότε ποὺ ὁ JAMES WATT ἀνεκάλυψε τὴν ἀτμομηχανὴν τοῦ μία νέα ἐποχὴ ἀληθινῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης ἀνέτειλε. Ὁ ὀρίζων τῆς πρακτικῆς γνώσεως τοῦ ἀνθρώπου ἔλαβε μεγάλας διαστάσεις. Καὶ ἡμεῖς ἀπεροφῆθημεν ἐν τῇ προσπαθείᾳ μας διὰ νὰ δημιουργήσωμεν, νὰ πολλαπλασιάσωμεν, νὰ συσσωρεύσωμεν ἄφθονα μέσα διὰ τὰς εὐκολίας τῆς ζωῆς μας. Καὶ τὸ γεγονός τοῦτο δὲν κρύπτεται. Φωνάζει μόνον τοῦ ὅτι ἀπερροφήθημεν.

Καὶ ἡ ἀπεροφῆσις αὕτη εἶναι αἰτία πολλῶν δοκιμασιῶν. Ἐδημιούργησε πολλὰ προβλήματα διὰ τὴν

Ο ΑΜΒΩΝ

(Συνέχεια ἐκ τῆς 10ης Σελίδος)

νο νὰ προσέχουμε νὰ μὴ πάρῃ τὸ δρόμο τοῦ λεγομένου καλο-
 θελητοῦ, ἀλλὰ νὰ τὸ κατευθύνουμε πάντοτε πρὸς τὸ δρόμο
 τῆς εἰρηνοποιίας.

Ὅσο περισσότερα προσόντα ἔχει κανεὶς γι' αὐτό, τόσο
 περισσότερα ὑποχρέωσι ἔχει νὰ χρησιμοποίῃ τὰ προσόντα
 του ὑπὲρ τῆς εἰρηνεύσεως τῶν κοινωνικῶν σχέσεων τῶν ἀν-
 θρώπων· ποτὲ ὅμως χάριν τῆς εἰρηνεύσεως νὰ μὴ καταπα-
 τῇ τὸ δίκιο, τὸ ὀρθό, τὸ τακτικό, τὸ κοινωνικῶς προοδευτι-
 κό καὶ ὠφέλιμο· γιατί εἰρήνη, πὺν στηρίζεται σὲ ἄδικο, σὲ
 σφαλερό, σὲ ἀταξία, σὲ κοινωνικὴ ζημία καὶ στασιμότητα,
 ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶνε κοινωνικῶς ἐπιβλαβὴς συνθηκολογία, οὐ-
 δὲ καὶ εἶνε δυνατόν νὰ εἶνε διαρκής. Μία τέτοια ἐπιβλαβὴς
 συνθηκολογία χάριν τῆς εἰρήνης σὲ κάθε θῆμα τῆς ζωῆς
 του ἀπέκρουσε ὁ Ἰησοῦς.

Μόνον οἱ εἰρηνοποιοὶ χάριν ἐπικρατήσεως τῶν ἀνεγνω-
 ρισμένων ἀρετῶν, μόνον αὐτοὶ εἶνε μακάριοι καὶ «νιοὶ Θεοῦ
 κληθήσονται».

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ

(Συνέχεια ἐκ τῆς 11ης Σελίδος)

νὰ διαβάσετε τὰ ἄρθρα μου, ἐκφράζω πολλὰς εὐχαριστίες
 καὶ μαζί μ' αὐτὰς καὶ τὴν παράκλησί μου ὅπως συγχωρήσε-
 τε τὴν πορεία, πὺν ἀκολούθησα κατὰ τὰ θέματά μου, μι-
 λώντας πάντα γιὰ τὸν ἑαυτό μου καὶ τὰς ἐπιτυχίες μου.

Καὶ τώρα, ἀφοῦ εὐχηθῶ, ὅπως μὰς συνοδεύῃ πάντα εἰς
 τὸ δύσκολο ἔργο μας ἡ εὐλογία τοῦ Σεβασμιωτάτου Προϊ-
 σταμένου μας, τελειώνω γιὰ νὰ δώσω τὸ λόγο καὶ σὲ ἄλλους
 συναδέλφους, πὺν θὰ ἤθελαν ἴσως νὰ γράψουν κατὶ καὶ αὐ-
 τοί.

Α. Τ.

ΤΕΛΟΣ

ἐποχὴν μας. Ἐγίνε σταυρός τῆς μαρτυρικῆς. Ἐγέμισε τὴν
 ψυχὴν μας ἀπαισιοδοξίαν. Μὰς ἔκαμε νὰ χάσωμεν τοὺς πνευ-
 ματικούς μας προσανατολισμούς. Καὶ ἡ ἀπορρόφησις αὐτὴ
 ἐπλήρωσε τὴν ἀτμόσφαιραν τῆς ζωῆς μας μὲ πυκνὰς ἀνα-
 θυμιάσεις, πὺν δηλητηριάζουν τὰ πνευματικά μας αἰσθητή-
 ρια. Κατέστρεψε τὴν ἀκεραιότητα τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀτό-
 μου καὶ ἐποδοπάτησε τὴν κοινωνικὴν δικαιοσύνην.

Καὶ τώρα παρουσιάζει τὸν πολιτισμόν μας τυφλὸν εἰς
 τὰ φῶτά του καὶ πτωχὸν εἰς τοὺς σκοπούς του καὶ ἑτοιμον
 νὰ ἀνοίξῃ τὸν τάφον του μὲ τὰ ἐργαλεῖα τῆς ἐπινοήσεώς
 του. Καὶ ἀπ' ὅλους δὲν ἀκούεται τίποτε ἄλλο παρὰ «νὺν κρί-
 σις ἐστὶ τοῦ κόσμου τούτου». Κρίνει ὁ κόσμος τὸν ἑαυτόν
 του, τὴν ἱστορίαν του, τὰ πεπραγμένα του. Ζητεῖ τὰ αἰτία,
 πὺν τὸν ὁδήγησαν εἰς τὴν κατάστασίν του. Μελετᾷ νέα συ-
 στήματα ζωῆς καὶ διοικήσεως καὶ εὐρίσκει ὅτι πρέπει νὰ
 κατευθυνθῇ εἰς σκοποὺς πνευματικούς καὶ δικαίους.

Ἄλλ' ὅταν ὁμιλῶμεν περὶ πνευματικῶν σκοπῶν τί ἐννο-
 οῦμεν; Καὶ ὅταν ζητῶμεν λύτρωσιν μὲ πνευματικούς προσ-
 ανατολισμούς τί κἀνομεν; Τίποτε ἄλλο παρὰ ἀνοίγομεν τὰς
 πύλας τῆς αἰωνιότητος καὶ εἰσχωροῦμεν εἰς τὸ πλῆρες ἐλπί-
 δος πλάσιον τῆς Θρησκείας.

(Συνέχεια «πρὸς νέαν πνευματικὴν ἐποχὴν» εἰς τὸ ἐπόμενον)

ΤΑ ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΕΝΗΛΙΚΟΥΣ
ΕΙΝΕ ΚΕΝΤΡΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Ὅταν κάμνητε λόγον περὶ «Νυκτερινῶν Σχολείων δι'
 Ἑνηλίκους» εἰς κάποιον ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ἔχει φοιτήσῃ
 εἰς ἐκπαιδευτήρια πρὸ πολλῶν ἐτῶν, πιθανόν νὰ φέρῃ εἰς
 τὸν νοῦν του, τί θὰ ἔχη νὰ πᾶθῃ, «γινόμενος καὶ πάλιν μι-
 κρὸ παιδί», καὶ μανθάνων ἐκ νέου πράγματα ἀπὸ διβλία
 προωρισμένα διὰ παιδιά.

Αἱ μέθοδοι ὅμως τῆς διδασκαλίας εἰς τὰ Δημόσια Σχο-
 λεία δι' ἐνηλίκους ἔχουν ἀλλάξῃ ἀπὸ τότε. Ἡ τυπικὴ διδα-
 σκαλία, ἡ ὁποία ἐπεκράτει εἰς τὰ σχολεῖα τῆς στοιχειώδους
 ἐκπαίδευσεως, ἔχει ἐγκαταλειφθῇ καὶ ἀντικατεστάθῃ ἀπὸ
 τὴν γενομένην γνωστὴν ὡς «Κοινωνικὴν Ἐκπαίδευσιν».
 Εἶναι τώρα γεγονός, ὅτι, ὅταν εἰς ἐνήλικος ἀποφασίξῃ νὰ
 πηγαίνῃ εἰς Σχολεῖον τι, τὸ κάμνει, διότι θὰ εὕρῃ ἐκεῖ τὰ
 ἐργαλεῖα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα θὰ τὸν βοηθήσουν νὰ ἐννοήσῃ
 τὸν κόσμον, εἰς τὸν ὁποῖον ζῇ, καὶ τὰ κοινωνικά καὶ οἰκονο-
 μικά προβλήματα, ἅτινα ἀντιμετωπίζει. Πιθανόν νὰ ἀσχο-
 ληθῇ καὶ μὲ μερικὰ θέματα, τὰ ὁποῖα τὸ σχολεῖον διδάσκει
 εἰς παιδιά, ἀλλ' ἡ μέθοδος τῆς διὰ τὰ παιδιά διδασκαλίας
 δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ εἰς αὐτόν. Ἐν συνόλῳ αἱ
 σπουδαί του θὰ σχετίζονται μὲ τὴν κεκτημένην πείραν εἰς
 τὴν ζωὴν του καὶ θὰ πραγματεύονται μὲ τὰ προβλήματα,
 διὰ τὰ ὁποῖα ἐνδιαφέρεται ζωτικῶς.

Ὅταν ἕνας ἀνδρακωρὺς, λόγου χάριν, καταγρα-
 φῇ εἰς τὴν τάξιν τῆς Ἀγγλικῆς, ἡ συνομιλία, ἥτις γίνεται
 διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς Ἀγγλικῆς του προφορᾶς, περιστρέ-
 φεται κυρίως εἰς ζητήματα τῆς ἀνδρακωρικῆς βιομηχανί-
 ας. Ἐπίσης εἰς τάξεις διὰ βιομηχανικούς ἐργάτας συζη-
 τοῦνται θέματα περὶ ὀργανώσεως τῶν ἐργατῶν ἐπὶ βιομη-
 χανικῆς τινος βάσεως, περὶ συνολικῆς δράσεως, περὶ μεταρ-
 ρυθμίσεως καὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου περὶ ἐργασίας
 τῶν παιδίων, ἢ περὶ τοῦ Νόμου τῆς Κοινωνικῆς Ἀσφαλεί-
 ας. Μὲ ἄλλας λέξεις, καταβάλλεται προσπάθεια νὰ γείνῃ
 ἡ αἴθουσα παραδόσεως ἐργαστήριον κοινωνικῆς ἐπιστήμης,
 ὅπου οἱ ἐργάται νὰ ἀποκτῶσι, μαζί μὲ τὴν ὀρθὴν ὁμιλίαν
 καὶ γραφὴν τῆς Ἀγγλικῆς, καὶ δεξιότητα εἰς τὸ νὰ σκέ-
 πωνται λογικῶς.

Ἀξίζει νὰ σημειωθῇ, ὅτι ἡ τοιαύτη κατευθυνσις τῆς
 ἐκπαίδευσεως τῶν ἐνηλίκων ἐδόθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Ν.
 Φ. Σ. Γκρόντβιγ, ἰδρυτοῦ τῶν Δανικῶν Λαϊκῶν Σχολείων
 ἢ «Λαϊκῶν Κολλεγίων».

Ὁ Γκρόντβιγ συχνὰ ἀποκαλεῖται «Πατὴρ τῆς συγχρό-
 νου Ἐκπαίδευσεως τῶν ἐνηλίκων». Ὁ Γκρόντβιγ ἐπέμεινε
 διὰ τὴν ἀνωτέραν ἐκπαίδευσιν τοῦ πολλοῦ λαοῦ. Διὰ τοῦτο
 δὲν ἔπαυε τονίζων, ὅτι τὰ 98 ο)ο τοῦ πολλοῦ κόσμου, τὰ
 ὁποῖα δὲν ἠδύναντο νὰ ἐκπαιδευθῶν ἐπὶ μακρὰν χρονικὴν
 περιόδον, ἔπρεπε νὰ ἔχουν τὴν εὐκαιρίαν νὰ μάθωσιν ὅτι οἱ
 μεγάλοι φιλόσοφοι, οἱ ἐπιστήμονες, οἱ μουσικοὶ κλπ., προσ-
 ἔφεραν διὰ τὴν πρόοδον τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τὴν λύσιν
 τῶν ἀνθρωπίνων προβλημάτων. Μία τοιαύτη ἐκπαίδευσις,
 ἔλεγε, θὰ δημιουργήσῃ νοήμονας πολίτας καὶ θὰ ἐξασφα-
 λίσῃ τὴν ὑπόστασιν τῶν δημοκρατιῶν. Οἱ ἐνήλικοι, ἐσκέ-
 πτετο ὁ Γκρόντβιγ, θὰ πηγαίνουν εἰς τὰ Λαϊκὰ Κολλέγια
 ὄχι διὰ βαθμούς καὶ διπλώματα, ἀλλὰ «πρὸς αὐξήσιν τῆς ἐ-
 σωτερικῆς των ἀξίας».

Τέτοια σχολεῖα διὰ τοὺς ἐνηλίκους ὑπάρχουν πολλὰ καθ'
 ὅλην τὴν Ἀμερικὴν καὶ ὅσοι ἀπὸ τοὺς ἀγαπητοὺς ὁμογενεῖς
 μας θέλουν νὰ ἐπωφεληθῶν ἀπὸ μίαν τῶσον εὐεργετικὴν εὐ-
 καιρίαν, τὸ ὁποῖον βέβαια συνιστῶμεν θερμοτάτα, νὰ ἀπο-
 ταθῶν εἰς τὸ BOARD OF EDUCATION τοῦ STATE
 ἵνα λάβουν πληρεστέρας πληροφορίας.

Ἀρχιμανδ. Ἀθηνᾶγ. Καβάδα

Η ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΩΣ ΔΡΑΜΑ

ΣΥΝΤΟΜΩΤΑΤΟΣ ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Εἶνε πρόσφατος πολὺ ἡ ἐντύπωσις τὴν ὁποίαν προκαλοῦσαν εἰς τὴν ψυχὴν μας αἱ ἱερὰ νυκτερινὰ καὶ πρωῒναι ἀκολουθίαι, τὰς ὁποίας εἶχαμεν εἰς τοὺς Ὁρθοδόξους ἱεροὺς Ναοὺς μας πρὸ μιᾶς ἑβδομάδος, δηλ. τὴν Μεγάλην Ἑβδομάδα.

Τὰ αἰσθήματα, τὰ ὁποία χαράσσουν εἰς τὴν καρδίαν τῶν ἀληθῶς πιστῶν αἱ ἀναμνήσεις τῶν φρικτῶν παθῶν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, εἶνε αἰσθήματα πίστεως, ἀφοσίωσεως καὶ λατρείας πρὸς τὸν Θεάνθρωπον Ἰησοῦν.

Ἀπὸ τὰ αἰσθήματα αὐτὰ ὠδηγημένη ἡ ἀρχαία Χριστιανικὴ Ἐκκλησία ἐστήριξε τὴν κυριώτεραν λατρευτικὴν της πράξιν, τὴν Θεῖαν Κοινωνίαν, εἰς τὰ γεγονότα τῶν Παθῶν καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος, ἰδιαίτερος δὲ εἰς τὰ τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου. Ἀφ' οὗ δὲ ἡ ἀναπαράστασις τῶν δραματικωτάτων γεγονότων τῆς ἐπὶ γῆς ζωῆς τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ εἶνε τὸ θέμα τῆς λατρευτικῆς ταύτης τελετῆς, εἶνε φυσικόν, ὅτι καὶ ἡ ὅλη τελετὴ θὰ ἔχη δραματικὴν μορφήν. Ἡ τελετὴ αὕτη τῆς Θείας Κοινωνίας, ἡ ὁποία εἶνε περισσότερον γνωστὴ ὡς «Θεῖα Λειτουργία» ἔχει πράγματι δραματικὴν μορφήν. Τὸ ὅτι ὅμως ἡ δραματικὴ αὕτη μορφή τῆς Θείας Λειτουργίας δύναται νὰ συμπεριληφθῇ εἰς τὴν ἐν γένει δραματικὴν τέχνην ἢ δραματικὴν καλλιτεχνίαν εἶνε ἀνάγκη νὰ ἀναπτυχθῇ.

Τὴν ἀνάπτυξιν ταύτην ἔχων ὡς θέμα μου, ἐξεπλόνησα μελέτην ἀρκετὰ ἐκτενῆ. Ἀπ' αὐτὴν δὲ τὴν μελέτην τὰ κυριώτερα σημεῖα μόνον καὶ μάλιστα συνεπτυγμένα, ἀλλ' ἀρκετὰ διὰ νὰ δώσουν σαφεῖς ἰδέαν, θὰ ἀποτελέσουν μερικὰ ἄρθρα μου εἰς τὸν «Ὁρθόδοξον Παρατηρητὴν».

Ὁ σκοπός μου εἶνε νὰ ἀναδείξω τὸ ὕψος τῆς Θείας Λειτουργίας ἐμπρὸς εἰς τὰ μάτια τοῦ νοῦ, τῆς καρδίας καὶ τῆς ψυχῆς ἐκείνων οἱ ὁποῖοι, μὴ γνωρίζοντες, οὔτε ἴσως ἀπὸ ἀπλὴν ἀνάγνωσιν, τὸ ἀριστοῦργημα τῆς Θείας Λειτουργίας, ὁμιλοῦν κάποτε μὲ κάπταιαν ἐλαφρότητα περὶ αὐτῆς, πολὺ ἀνάρμοστον. Ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς πιστοὺς γράφω αὐτὰ μὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι θὰ συμβάλουν ταῦτα ὅπως στήριχθον καὶ οὗτοι περισσότερον εἰς τὸ Ἱερὸν Μυστήριον τῆς Θείας Κοινωνίας. Ἐπὶ πλέον ταῦτο θὰ μᾶς δώσῃ καὶ τὴν εὐκαιρίαν νὰ υποδειχθῇ καὶ ὁ πλεὺς κατάλληλος τρόπος τῆς τελέσεως τῶν διαφόρων μερῶν τῆς Θ. Λειτουργίας ὑπὸ τοῦ ἱερέως, ὥστε νὰ ἐπιδικωθῇ ἡ ἀναγκασιτάτη ὁμοιομορφία τελέσεως αὐτῆς, ὁμοιομορφία ἡ ὁποία ἐν ᾧ εἶνε ἀπαραίτητος, δυστυχῶς δὲν παρουσιάζεται σήμερα.

ΜΕΡΟΣ Α'.

Η ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ ΓΕΝΙΚΩΣ, ΕΙΣ ΤΗΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ ΤΩΝ ΟΚΤΩ ΠΡΩΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ

Ὅταν λέγουμε:—Δραματικὴ τέχνη εἰς τὴν Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν — ἐννοοῦμεν:

α'. Τὴν χρῆσιν τῆς δραματικῆς τέχνης, πού ἔκανε ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία εἰς τὴν λατρείαν της, εἴτε μὲ ποιήσιν ἑμμετρον εἴτε μὲ πεζὸν εἶδος δραματικῆς φιλολογίας.

β'. Τὴν χρῆσιν, πού ἔκανε εἰς τὴν, ἀπὸ σκηρῆς ἢ ἄλλου μέρους ὁποιοῦδήποτε, δραματικῶν (θεατρικῶν) παραστάσεων, ἢ ἀπλὴν ἐξεικονίσιν γεγονότων θρησκευτικῶν ἢ ἰδεῶν εἰς τὴν λατρείαν της ἡ Ἐκκλησία, ἢ εἰς τὴν ἐκδήλωσιν ἐν γένει τῆς ὁποιασδήποτε θρησκευτικῆς ζωῆς της.

Καὶ διὰ τὰ δύο αὐτὰ εἶδη τῆς δραματικῆς τέχνης εἰς

τὴν θρησκευτικὴν ζωὴν τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας κατὰ τοὺς πρώτους ὀκτὼ αἰῶνάς της εἶνε ἀνάγκη νὰ ρίψουμε ἓνα σύντομο βλέμμα εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῆς λατρείας, ἀπὸ τὴν ἀρχήν, πού ἰδρύνθη ἡ Ἐκκλησία.

Ἀνόμεναις συνθῆκαι κατὰ τοὺς πρώτους τρεῖς αἰῶνας

Τὰ πρῶτα ἴχνη τῆς δραματικῆς τέχνης εἰς τὴν Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν δυνάμεθα βεβαίως νὰ τὰ διακρίνωμεν εὐκολώτατα εἰς αὐτὴν τὴν βάσιν τῆς ἰδρύσεως τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας· ὡς γνωστὸν δέ, βάσις, εἰς τὴν ὁποίαν ἐστηρίχθη ἡ ἐξάπλωσίς της, εἶνε ἡ προφορικὴ κατ' ἀρχάς, γραπτὴ δὲ μετὰ ἡμῖν περιήγου αἰῶνα εὐαγγελικὴ περιγραφή τῆς ζωῆς τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς Ἐκκλησίας Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἰδιαίτερος τῶν φρικτῶν παθῶν του.

Τὴν δραματικὴν ὅμως αὐτὴν εὐαγγελικὴν περιγραφὴν, δὲν δυνάμεθα νὰ τὴν κατατάξωμεν εἰς τὰ ἔργα τέχνης ἢ καλλιτεχνίας· πρῶτον διότι ἦτο ἀποτέλεσμα θείας ἐμπνεύσεως, ἦτο ἀποκάλυψις· καὶ δεύτερον διότι οἱ Εὐαγγελισταί, ὡς συγγραφεῖς, δὲν εἶχαν ἀποβλέπει διόλου εἰς τὸ νὰ παραγάγουν ἔργον καλλιτεχνίας. Ὁ σκοπός των ἦτο νὰ μεταδώσουν ἱστορικῶς τὰ γεγονότα τῆς ζωῆς τοῦ Ἰησοῦ, τῆς διδασκαλίας του, καὶ τῆς ἀπολυτρωτικῆς θυσίας του ὡς Θεανθρώπου. Ἐὰν δὲ αὐτὰ ἐκτίθενται εἰς τὰ Εὐαγγέλια (καὶ μάλιστα εἰς τὰ Εὐαγγέλια τοῦ Λουκᾶ καὶ τοῦ Ματθαίου) δραματικῶς, αὐτὸ συμβαίνει ἐκ τοῦ ὅτι τὰ γεγονότα αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ ἦσαν δραματικά.

Πραγματικὴν ὅμως ἐκδήλωσιν καλλιτεχνικῆς δραματικῆς παραγωγῆς ἢ συμβολῆς εἰς τὴν δραματικὴν καλλιτεχνίαν ἐκ μέρους τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν μὲ βεβαιότητα ὅτι εὐρίσκομεν ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ τετάρτου αἰῶνος, μέχρι τοῦ τέλους τοῦ πέμπτου αἰῶνος. Τὴν ἐποχὴν δὲ αὐτὴν συνήθως ὀνομάζουμε χρυσοῦν αἰῶνα τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ἐκδήλωσις αὕτη ἄρχησε τέσσαρας αἰῶνας νὰ παρουσιασθῇ ἀφ' ἑνὸς μὲν διότι ὑπῆρχαν λόγοι, οἱ ὁποῖοι προήρχοντο ἀπ' αὐτὴν τὴν φύσιν καὶ ὑπόστασιν τῆς Ἐκκλησίας τῶν τριῶν πρώτων αἰώνων, λόγοι δηλ. ἐσωτερικοί, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὑπῆρχαν λόγοι ἐξωτερικοί, δηλ. καταστάσεις, πού ἦσαν δυσμενεῖς καὶ γιὰ τὴν ὑπαρξιν ἀκόμη τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ὑπῆρχαν τότε συνθήκες τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποῖα, (ὅπως θὰ ἀναπτύξω ἀμέσως παρακάτω) ἦσαν ἀνυπερβλητὰ ἐμπόδια, πού δὲν ἄφηναν νὰ ἐκδηλωθῇ καλλιτεχνικὴ ζωὴ μὲ καλλιέργειαν ἰδίως τῆς δραματικῆς τέχνης.

Τοὺς λόγους αὐτοὺς, ἐσωτερικοὺς καὶ ἐξωτερικοὺς, θὰ τοὺς παραθέσω ἀμέσως καὶ μὲ συντομίαν.

Εἶνε πλέον ἢ γνωστὸν ὅτι μετὰ τὰ πάθη καὶ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, οἱ Ἀπόστολοι ἐξηκολοῦθουν νὰ τελοῦν τὰ τῆς λατρείας των, νὰ προσεύχωνται, εἰς τὸ λεγόμενον Ἰ ε ρ ὀ ν τ ῶ ν Ἰ ε ρ ο σ ο ῶ λ ὺ μ ω ν.

Εἶχαν ὅμως οἱ Ἀπόστολοι ἀνάγκην νὰ ἔχουν καὶ ἓνα ἰδιαίτερον τόπον, εἰς τὸν ὁποῖον, ὅχι μόνον νὰ προσεύχωνται μαζὺ ὡς ὁμάς ὁπαδῶν τοῦ σταυρωθέντος Ἰησοῦ, ἀλλὰ καὶ νὰ τελοῦν μυστηριακῶς καὶ κρυφὰ ὅσα ὁ Κύριος κατὰ τὴν ἐπίγειον ζωὴν του καὶ ἰδιαίτερος, κατὰ τὴν νύκτα τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου, παρήγγειλεν εἰς αὐτοὺς νὰ τελοῦν. Διὰ τὸν σκοπὸν αὐτὸν κατέφευγον κάθε ἡμέραν εἰς ἓνα ὑπερῶον, ὡς ἀναφέρεται εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων κεφ. Β'. στίχ. 46. «Καθ' ἡμέραν τε προσκαρτεροῦντες ὁμοθυ-

μαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ * (τοῦ Ναοῦ βεβαίως) κλώντες τε κατ' ο ἰ κ ο ν (εἰς τὸ ὑπερῶον) ἄρτον», τελούντες δηλ. τὴν παραγγελίαν τοῦ Σωτῆρος, «λάβετε, φάγετε, τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου».

Τὸ ὑπερῶον δὲ αὐτὸ ἦτο τὸ ἴδιο ἐκεῖνο εἰς τὸ ὁποῖον καὶ ὁ Ἰησοῦς ἐτέλεσε μετὰ τοὺς μαθητὰς τὸν Μυστικὸν Δεῖπνον· τὸ ἴδιο πάλιν ἐκεῖνο εἰς τὸ ὁποῖον καί, «συνηγμένων τῶν μαθητῶν ἐφανερώθη ὁ (ἀναστὰς) Ἰησοῦς δύο φορὰς, κλεισμένων τῶν θυρῶν· τὸ ἴδιον ἐκεῖνο εἰς τὸ ὁποῖον πάλιν ἦσαν, μετὰ τὴν Ἀνάληψιν, συνηθροισμένοι οἱ Ἀπόστολοι, μαζὺ καὶ ἡ Θεοτόκος Μαρία, καὶ ἐπεφοίτησεν ἐπ' αὐτῶν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα.

Μετὰ τὴν Πεντηκοστὴν ὅμως, οἱ Ἀπόστολοι ἐσκορπίσθησαν εἰς διάφορα μέρη μακρὰν ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα. Ἀφροῦ δὲ αὐτοὶ ἦσαν Ἰουδαῖοι καὶ δὲν εἶχαν ἀκόμη χωρισθῇ ἀπὸ τὴν Ἰουδαϊκὴν θρησκείαν, τόπος τοῦ κηρύγματός των ἦσαν αἱ Ἰουδαϊκαὶ Συναγωγαί.

Δι' αὐτό, ὅχι μόνον εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ προῆλθον ἀπὸ τὸν Ἰουδαϊσμόν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ἄλλα μέρη οἱ Ἀπόστολοι ἐστρατολόγησαν τοὺς προσηλύτους (ἐκτὸς ὀλίγων ἐξαιρέσεων) ἀπὸ ὁμοίους ἀκροατάς των, Ἰουδαίους.

Τοιοιτοτρόπως ἀπὸ τὰ σπλάγχνα τῶν Ἰουδαϊκῶν Συναγωγῶν ἀπετελέσθησαν αἱ πρῶται χριστιανικαὶ ὁμάδες, πού σιγά-σιγά ὠργανώθησαν εἰς Χριστιανικὰς Κοινότητας ἀνεξαρτήτους ἀπὸ τὸ Ἰουδαϊκὸν σύνολον ἐκάστης πόλεως καὶ μετὰ ἰδιαίτερους οἴκους προσευχῆς, χωριστοὺς ἀπὸ τὰς Συναγωγὰς.

Οἱ ἰδιαίτεροι αὐτοὶ τόποι, οἵκοι προσευχῆς, ὠνομάζοντο **Κ α τ' ο ἰ κ ο ν Ἐ κ κ λ η σ ί α ι**, διότι καὶ τοιαῦται ἦσαν, εἰς ἰδιωτικοὺς οἴκους συνηθροίζοντο, ὡς εἰς Ἐφεσον, Τρωάδα, Κολοσσάς, Θεσσαλονίκην, Κόρινθον, Ρώμην καὶ ἀλλαχοῦ. Ἀπ' αὐτὰς ἀνεπτύχθησαν αἱ **Κ α τ ᾱ τ ὀ π ο υ ς Ἐ κ κ λ η σ ί α ι**. Ὅλοι δὲ αὐταὶ μαζὺ ἀπετέλεσαν τὴν μίαν, ὠργανωμένην μετὰ Διακόνους, Πρεσβυτέρους καὶ Ἐπισκόπους, Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν, ἡ ὁποία ἐθεωρεῖτο ὅτι εἶχε τὴν κεντρικὴν διοίκησίν της εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα.

Εἰς τὰς Συναγωγὰς καὶ τοὺς οἴκους προσευχῆς καὶ τὰς κατὰ τόπους Ἐκκλησίας δὲν ἦτο δυνατόν οὐδὲ λόγος νὰ γίνῃ περὶ ἐκδηλώσεως δραματικῆς τέχνης εἰς τὴν ζῶην καὶ λατρείαν τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ὁ λόγος εἶνε φανερός, ὁ ἐξῆς:

Ὁ Μωσαϊκὸς νόμος, τὸν ὁποῖον οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ διετήρησαν ὡς βάσιν τῆς λατρείας των ἐπ' ἀρκετὸν χρόνον καὶ ἔπειτα πού ἠσπάσθησαν τὸν Χριστιανισμόν, ἀπηγόρευε ρητῶς ὡς εἰδωλολατρικὴν κάθε τέτοιαν ροπήν. Συνεπῶς πᾶσα σκέψις καὶ προσπάθεια ἦτο καταδικασμένη ἐκ τῶν προτέρων καὶ δὲν ἐτόλμα νὰ ἐκδηλωθῇ.

Ἀλλὰ καὶ κατόπιν, ὅταν διὰ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου

Σημ.—Τὸ **Ἰ ε ρ ὀ ν** αὐτὸ βεβαίως δὲν ἦτο ὁ μεγαλοπρεπὴς Ναὸς τοῦ Σολομῶντος. Ὁ Ναὸς ἐκεῖνος ἐκὰν καὶ ἀπετελερῶθη τελείως ὑπὸ τοῦ Βασιλέως τῶν Βαβυλωνίων Ναβουχοδονόσορος τῷ 587 πρὸ Χριστοῦ. Ἀργότερα, μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν ἐνὸς μέρους Ἰουδαίων ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας Βαβυλῶνος, ἀνοικοδομήθη κἀπὼς ἕνας Ναὸς ἐπάνω εἰς τὰ εἰρεῖα τοῦ πρώτου. Μετὰ 3 αἰῶνας ὁ καράχος τῆς Παλαιστίνης Ἀντίοχος Δ' ὁ Ἐπιφανὴς, μετέβαλε τὸν Ναὸν αὐτὸν εἰς Ναὸν τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς, τῷ 167 πρὸ Χριστοῦ. Ἀλλ' ὁ Ἰούδας ὁ Μακαβαῖος, ὁ ὁποῖος ἐξεδίωξε ἀπὸ τὴν Ἰουδαίαν τοὺς Ἕλληνο-Συρίους, ἐξήγειρε τὸν Ναὸν καὶ τὸν ἀποκατέστησε ὡς Ναὸν τοῦ Ἰεχωβά. Κατὰ τὴν μετὰ ἕνα αἰῶνα πολιορκίαν τῆς Ἱερουσαλὴμ ὑπὸ τοῦ Ἡρώδου, ἐπῆθε ὁ Ναὸς πολλὰς ζημίας, ἀλλ' ἀνοικοδομήθη ἑπ' αὐτοῦ μεγαλοπρεπέστατος. Αὐτοῦ τοῦ Ναοῦ ἦτο τὸ **Ἰ ε ρ ὀ ν**, εἰς τὸ ὁποῖον προσήχετο ὁ Χριστὸς καὶ οἱ Ἀπόστολοι.

πρὸ παντός, ὁ Χριστιανισμὸς διεδόθη καὶ εἰς εἰδωλολάτρας Ἕλληνας καὶ Ρωμαίους καὶ ἔλαβε χαρακτῆρα γενικώτερον καὶ ἐξητήθη ἡ χειραφέτησίς του ἀπὸ τὰς Ἰουδαϊκὰς λατρευτικὰς διατάξεις καὶ ἄλλα τοιαῦτα συναφῇ, πάλιν δὲν εἰσῆχθη δραματικῆς τέχνης στοιχεῖον εἰς τὴν λατρείαν.

Τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ Χριστιανισμοῦ ἔκτοτε τὸ ἀπετέλεσαν χριστιανοὶ ἐξ Ἑλλήνων καὶ εἰς Ἑλληνικὰς χώρας, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἐρασταὶ τῆς δραματικῆς τέχνης· ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο, ἐπὶ πολλὰς δεκαετηρίδας ἀκόμη, νὰ γίνῃ οὔτε ὑπ' αὐτῶν σκέψις ὅπως εἰσαχθῇ ἡ τοιαύτη καλλιτεχνία εἰς τὴν λατρείαν διὰ δύο λόγους:

α'.) Ὅτι κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνας ὁ Χριστιανισμὸς κατεδιώκετο φοβερὰ ἀπὸ τὴν Ρωμαϊκὴν Αὐτοκρατορίαν, ὡς ἀπηγορευμένη θρησκεία καὶ οἱ Χριστιανοὶ ἐτέλουν τὴν λατρείαν των ὅχι σπανίως εἰς ἀγροτικὰς κατοικίας, ὑπερῶα ἰδιωτικῶν οἰκῶν καὶ εἰς ὑπογεῖους κατακόμβας. Συνεπῶς οὔτε δραματικὴ τέχνη ἦτο δυνατόν νὰ ἀναπτυχθῇ εἰς τὴν ἐξάσκησιν τῆς λατρείας, οὔτε καὶ κανὲν εἶδος καλλιτεχνίας ἦτο δυνατόν νὰ δοκιμασθῇ.

Καὶ β'.) Ὅτι ὑπῆρχεν ὁ πολὺ δικαιολογημένος φόβος, μὴ τυχόν, μετὰ τὴν καλλιτεχνίαν εἰς τὴν λατρείαν, γίνῃ σύγχυσις τοῦ Χριστιανισμοῦ πρὸς τὴν εἰδωλολατρείαν, ἡ ὁποία εἰς τὴν καλλιτεχνίαν ἐστήριζε ὅλα τὰ θέλητρά της.

Οὕτω ἡ καλλιτεχνία μόνον ὡς ζωγραφικὴ ἐξεδηλώθη κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνας, καὶ ὡς τέτοια πάλιν, περιωρίσθη εἰς μερικὰς συμβολικὰς εἰκόνας εἰς οἴκους προσευχῆς καὶ εἰς τοὺς ἀπλοῦς κατὰ τὰ ἄλλα, πρώτους Χριστιανικοὺς Ναοὺς, πρὸ παντός ὅμως εἰς τὰς κατακόμβας. Ἀλλὰ ὅταν, κατὰ τὸ τέλος τοῦ τρίτου αἰῶνος, εἰρήνευσεν ὁ Χριστιανισμὸς διὰ τοῦ Μεγ. Κωνσταντίνου καὶ καθ' ὅλην σχεδὸν τὴν ἑκτασὶν τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας, (εἰς ὅσα μέρη βεβαίως εἶχε διαδοθῇ ὁ Χριστιανισμὸς), ἤρχισαν νὰ κτίζωνται Χριστιανικοὶ μεγαλοπρεπεῖς Ναοί, τὸ καλλιτεχνικὸν αἶσθημα ἐξεδηλώθη καὶ εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχιτεκτονικὴν καὶ τὴν διακοσμητικὴν.

Τοιοιτοτρόπως, σὺν τῷ χρόνῳ, καλλιεργούμενον τοῦ καλαισθητικοῦ αἰσθήματος ἐπιμελέστερον, ἤρχισαν καὶ οἱ Ναοὶ νὰ πλουτίζωνται μετὰ διάφορα ἀνάγλυφα, εἰκόνας, συμβολικὰς παραστάσεις, κιονόκρανα νέας ἐπινοήσεως χριστιανικῆς ἀντιλήψεως καὶ ἄλλα τοιαῦτα καλλιτεχνήματα.

Ἀπὸ τὸν αἰῶνα αὐτὸν ἡ τάσις αὕτη ἐξεδηλώθη ἰσχυρότερα καὶ εἰς ἄλλας ἐκφάνσεις τῆς Χριστιανικῆς ζωῆς, λ. χ. εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν καὶ τὴν ποίησιν περὶ τῆς ὁποίας εἰς τὸ ἐπόμενον κεφάλαιον.

ΤΟΜΟΙ ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΟΥ

Ὁ Πρῶτος καὶ ὁ Δεύτερος Τόμος τοῦ «Ὁρθοδόξου Παρατηρητοῦ», στερεῶς δεδεμένοι μετὰ πανί, τιμῶνται ἕκαστος \$3.00 καὶ ἀποστέλλονται πανταχοῦ ἐλεύθεροι ταχυδρομικῶν τελῶν.

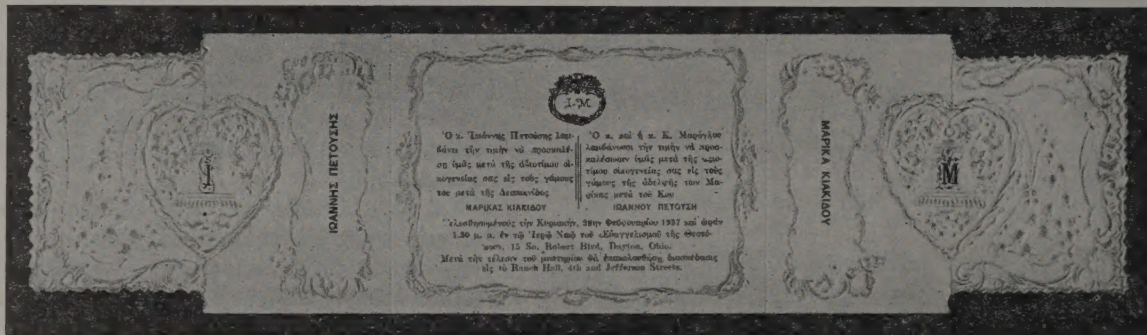
Οἱ Τόμοι τοῦ «Ὁρθοδόξου Παρατηρητοῦ», τοῦ ἀξιολόγου τοῦτον Θεολογικοῦ μας Περιοδικοῦ, πρέπει νὰ εὐρίσκωνται εἰς τὴν βιβλιοθήκην παντός Ὁρθοδόξου Χριστιανοῦ, εἶνε δὲ τὸ καλλίτερον ὁδὸν διὰ κάθε Ἑλληνικὴν οἰκογένειαν εἰς οἵαν-δήποτε περίστασιν. Γράψατε:

THE ORTHODOX OBSERVER
25-19 30th Drive, Astoria, New York

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΣΧΕΔΙΑ — ΕΞΟΧΟΥ ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΟΣ

ΠΡΟΣΚΛΗΤΗΡΙΑ

ΓΑΜΩΝ - ΑΡΡΑΒΩΝΩΝ - ΒΑΠΤΙΣΕΩΝ

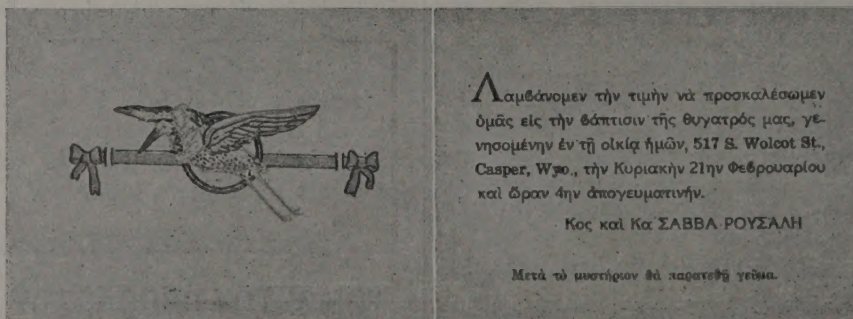
Προσκλητήριο Γάμου No. 73, με διπλᾶ φάκελα.

Διὰ 50 \$6.00 — Διὰ 100 \$9.00

Διὰ μεγαλειτέρας ποσότητος ἢ ἀνάλογος ἔκπτωσις.

ΤΑ Ἐκδοτικά καὶ Τυπογραφικά Καταστήματα DIVRY ἔχουν ἐγκαταστήσει εἰδικὸν Τμήμα πρὸς ἐκτύπωσιν παντὸς εἵδους Προσκλητηρίων Γάμων καὶ Βαπτίσεων.

ΤΑ ὠραιότερα καὶ καλλιτεχνικώτερα σχέδια, ἐξ ἀρίστης ποιότητος χάρτου μὲ διπλᾶ φάκελα, τυπωμένα μὲ μεγάλην προσοχήν, ἀκρίβειαν καὶ καλλιτεχνίαν, καὶ μὲ χρυσᾷ ἢ μαύρᾳ καλλιτεχνικὰ γράμματα, θὰ εὑρετε μόνον εἰς τὰ Καταστήματα D. C. DIVRY, Inc.

Λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ προσκαλέσωμεν ὑμᾶς εἰς τὴν θάπτισιν τῆς θυγατρὸς μας, γεννησομένην ἐν τῇ οἰκίᾳ ἡμῶν, 517 S. Wolcott St., Casper, Wyo., τὴν Κυριακὴν 21ην Φεβρουαρίου καὶ ὄραν 4ην ἀπογευματινὴν.

Κος καὶ Κα ΣΑΒΒΑ ΡΟΥΣΑΛΗ

Μετά τὸ μυστήριον θὰ παρατεθῇ γεῖμα.

Προσκλητήριο Βαπτίσεως No. 57, μὲ φακέλους.

Διὰ 50 \$3.50 — Δι' 100 \$5.00

Διὰ μεγαλειτέρας ποσότητος ἢ ἀνάλογος ἔκπτωσις.

D. C. DIVRY, Inc., 240 West 23rd St., NEW YORK

TELEPHONE: WATKINS 9-4346